Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

267 | Łódź, Poniedziałek 18 listopada 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז מאנטאג, טו מרחשון תר"צ | № 267

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דעמאלירט די יודישע קהלה אין ווארשא

עלטערען פון קינדער, וואס לערנען אין די יודיש-וועלטליכע שולען, דעמאנסטרירען געגען אפזאג פון דער קהלה די שולען צו סובסידירען

ווארשא, 17. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין דער ווארשאווער יודישער קהלה איז היינט געקומען צו א מוראדיגען סקאנדאל, וועלכער איז א רעזולטאט פון דער קאמפאניע, וואס ווערט לעצטענס געפיהרט דורך געוויסע גרופען מיט'ן „היינט" אין דער שפיץ געגען די יודיש-וועלטליכע שולען מיט דער יודישער אונטעריכטס-שפראך. דער פערלויף פון דעם סקאנדאל אין דער קהלה איז געווען פאלגענדער.

ארום 12 א זייגער בייטאג האבען זיך אנגעהויבען זאמלען גרעסערע גרופען מענשען ביז זייער צאהל האט דערגרייכט אנ'ערך צוויי הונדערט פערזאן, די אנגעקומענע האבען ערקלערט, אז זיי זענען עלטערען און אפיעקונעס פון די קינדער, וואס לערנען זיך אין די שולען פון דער יודישער שול-ארגאניזאציע און האבען פערלאנגט אז זייערס א דעלעגאציע זאל אויפגענומען ווערען דורך פארשטעהער פון דער קהלה-פערוואלטונג.

די דעלעגאציע איז אויפגענומען געווארען דורך ה' פארבשטיין. די דעלעגאטען האבען ערקלערט, אז זיי זענען געקומען מיט דער פאדערונג, די גמינע זאל אויסצאהלען די סובסידיע פאר די יודיש-וועלטליכע שולען.

ה' פארבשטיין האט דערויף געענטפערט, אז קיין סובסידיע פאר די שולען פון ישיא קאן נישט אויסגעצאהלט ווערען, אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון דער קהלה-פערוואלטונג, אז סובסידיעס קאנען בעקומען נאר אזעלכע שולען, וואו עס ווערט געלערנט תומש און די שלעה זיצען העברעיי און די קלאסען אין די היטלעך.

ווען די פערזאמעלטע זענען געוואויר געווארען וועגען ענטפער פון דער קהלה-פערוואלטונג, איז צווישען זיי אויסגעבראכען א געוואלטיגער טומעל. דער עולם האט זיך געווארפען דעמאלירען אלצדינג, וואס האט זיך געפונען אין לאקאל פון דער קהלה, מ'האט צובראכען די פענסטער און די שויבען, אויסגעגאסען די טינטערס מיט טינט, אראפגעריסען די בילדער פון די ווענט, איבערגעקעהרט די קאראפקעס מיט וואסער. עטליכע פערזאן זענען אריינגעדרונגען אין די צימערען פון קהלה-פרעזידיום און אויך דארט צובראכען און צוקלאפט אלצדינג, וואס איז געקומען אונטער דער האנד.

אין טומעל און געפילדער זענען צוויי פערזאן פערוואונדעט געווארען. ביז ס'איז אנגעקומען די ארויסגערופענע פאליציי זענען די פערזאמעלטע זיך צולאפען.

פון דער גמינע גיט מען איבער, אז דער „פאגראם" אין דער קהלה שטעהט אין שייכות מיט די דראהונגען, וואס זענען לעצטענס געמאכט געווארען אויף איהר אדרעס, אז אויב די קהלה וועט נישט אויסצאהלען די סובסידיעס, קאן דאס ברענגען צו עקסצעסען.

פון די קרייזען פון דער יודישער שול-ארגאניזאציע און פון „בונד" ערקלערט מען, אז נישט די ישיא, נישט דער „בונד" האבען צו די פאסירונגען אין דער קהלה קיין שום שייכות נישט.

ארעסטען און צוזאמענשטויסען
בעת די נעכטיגע וואהלען צו די שטאט-ראטען אין דייטשלאנד

בערלין, 17 (ספ. טעל.) די היינטיגע וואהלען צו די שטאט-ראטען אין פרייסען זענען אין אלגעמיין דורך רוהיג, הגם אין בערלין און אין אנדערע ערטער איז געקומען צו עקסצעסען.

אין בערלין זענען א גאנצען טאג ארומגעפאהרען אויטאס מיט פאליציי. זעהר א שארפע אגיטאציע האבען ענטוויקעלט די קאמוניסטען, די סאציאליסטען און היטלעראווצעס, צווישען וועלכע עס זענען פארגעקומען צוזאמענשטויסען און אפילו שיסערייען.

אין ברעסלוי איז ביי א צוזאמענשטויס צווישען סאציאליסטען און קאמוניסטען איין סאציאליסט אזוי שווער פערוואונדעט געווארען, אז ר'איז געשטארבען פון די וואונדען.

אין בערלין זענען אין דער נאכט פון שבת אויף זונטאג ארעסטירט געווארען 104 פערזאן. די היטלעראווצעס זענען ארומגעפאהרען אין אויטאס און האבען בעווארפען די פאליציי מיט שטיינער. א שווערער צוזאמענשטויס איז אויך פארגעקומען מיט קאמוניסטען ביים הויז א. ג. פון קארל ליבקנעכט.

ס"ה זענען אין בערלין ארעסטירט געווארען העכער 300 פערזאן.

די אלגעמיינע בעטייליגונג אין די וואהלען בעטרעפט אנ'ערך 80 פראצענט.

די אראבישע באיקאט בעוועגונג לאזט זיך שטארק פיהלען אין די יודישע אינדוסטריעלע און סוחרישע קרייזען

חיפה (יט"א) פון די ענטפערען אויף די צאהלרייכע אנפראגען, וואס זענען געמאכט געווארען דורך דעם פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור אין די אינדוסטריעלע און סוחרישע קרייזען איז צו זעהען, דאס דער יודישער שטאטישער בעפעלקערונג לאזט זיך דער אראבישער באיקאט פיהלען פיל שטארקער, ווי דער לאנדווירטשאפטליכער בעפעלקערונג. די אראבישע פירמעס פון סיריען און עבר הירדן האבען לעצטענס צוריקגעצויגען בעשטעלונגען ביי די יודישע אינדוסטריעלע פאר א סומע פון העכער 30.000 פונט. די אראבישע רעטייל-סוחרים האבען אנגעהויבען צו ברענגען סחורות דירעקט פון אייראפא, אויסמיידענדיג די יודישע הורט-סוחרים. פיל נייע מוזולמענישע און קריסטליכע געשעפטען ווערען געעפענט. איינינע באנקען האבען אנגעווענדעט קרעדיט-רעסטריקציעס לגבי די יודישע סוחרים. אין די יודישע ווירטשאפטליכע קרייזען דריקט מען אויס די איבערצייגונג, דאס אין פאל, ווען די באיקאט-בעוועגונג וועט אנהאלטען לענגער ווי 6 חדשים, וועלען פיל יודישע סוחרים. אויב זיי וועלען נישט בעקומען ווייטיגע הילף שטעהען פאר א באנקראט. אין די ווירטשאפטליכע קרייזען ווייזט מען דעריבער אן אויף דער נויטווענדינקייט צו שאפען גרעסערע קרעדיטען פאר די יודישע אינדוסטריעלער און סוחרים, וואס זאלען זיי ערלויבען דורכצוהאלטען די שווערע צייט און ווארפען אויפ'ן עקספארט-מארק סחורות-קוואנטומס פאר ביליגערע פרייזען, כדי אזוי ארום ברעכען דעם באיקאט.

נישט קוקענדיג אויף דעם פעסימיזם, וואס הערשט אין די ווירטשאפטליכע קרייזען, זענען די יודישע אינדוסטריעלער און סוחרים ענטשלאסען, גלייך ווי די קאלאניסטען צו בעשיצען זייערע פאזיציעס ביזן סוף.

ניו-יארק ווארנט די מיטארבייטער פון „היינט"
פאר זייער קאמף געגען די יודישע שולען

ניו-יארק, 17 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דער פרץ-שרייבער-פעראיין האט אפגעהאלטען זיין אלגעמיינע פערזאמלונג. ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמיטעט, וועלכער זאל זיך בעשעפטיגען מיט'ן קאמף, וואס עס ווערט אנגעפיהרט געגען די יודישע שולען אין פוילען.

דער קאמיטעט האט ארויסגעגעבען אנ'אפעל צו די מיטארבייטער פון „היינט", אין וועלכען זיי ווערען געבעטען און געווארענט אלס קאלעגען אפצושטעלען דעם קאמף, וועלכער ברענגט גרויס שאדען דער גאנצער יודישער קולטור. הינטער די יודישע וועלטליכע שולען אין פוילען — ווערט געזאגט אינ'ם אויפרוף — שטעהט די גאנצע יודישע דעמאקראטיע.

דעם אויפרוף האבען אונטערגעשריבען דער פארזיצ. פון פעראיין זעלדין, יוסף אפאטאשו ד"ר מוקדוני, לעאן קאברין א. א.

איינפיהרען נומערוס קלויזוס
פאדערען די טשעכישע סטודענטען

פראג, 17. (יט"א טעלעגראפיש) די טשעכישע סטודענטען פון מעדיצינישען פאקולטעט ביים אוניווערזיטעט האבען היינט איינגעארדענט א פראטעסט-דעמאנסטראציע געגען דעם, וואס אויפ'ן אוניווערזיטעט ווערען אויפגענומען צופיל אויסלענדישע סטודענטען. אויף 680 סטודענטען זענען ס. ה. אנגענומען געווארען 250 אינלענדער. די דעמאנסטראנטען זענען אוועק צום דעקאן פון פאקולטעט מיט א' פאדערונג ס'זאל איינגעפיהרט ווערען נומערוס קלאוזוס.

דער דעקאן האט געענטפערט, אז דאס איז אנ'אויסגעשלאסענע זאך, ווייל די איינפיהרונג פון נומערוס קלאוזוס וואלט געשטערט דעם גוטען נאמען פון פראגער אוניווערזיטעט.

קאנסטיטואירונג פון דער קראקאווער קהלה

קראקא, 17. (יט"א טעלעפאניש) היינט בייטאג איז פארגעקומען די קאנסטיטואירענדע זיצונג פון דעם ניי-געוועהלטען קראקאווער קהלה-ראט מיט 24 שטימען (אויף 25) איז אלס פרעזעס געוועהלט געווארען ה' לעאן פישלאוויטש, אנ'אסימילאטאר, מיטגליד פון דער יודישער אגענץ, אלס וויצע-פרעזעס — דער געוו. אגודה דעפוטאט סטעמפעל.

אויף דער זיצונג איז אנגענומען געווארען א פראטעסט-רעזאלוציע געגען די עקסצעסען פון די פוילישע סטודענטען.

אין איזענר האט זיך קאנסטיטואירט די פערוואלטונג פון דער קהלה. אלס פרעזעס איז געוועהלט געווארען דער אסמילאטאר ד"ר ראפאל לאנדוי, אלס וויצע-פרעזעס — דער געוו. סענאטאר בלינינגער.

וויטאס אנטלויפט פון זיין אייגענעם קאנגרעס
סקאנדאל'ען אויפ'ן צוזאמענפאהר פון „פיאסט" אין פוזען

פויזן, 17. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט האט אין פויזען געזאלט פארקומען דער קאנגרעס פון דער פיאסט-פארטיי צוליב'ן 10-יעהריגען יובילעי פון דער פארטיי אין גרויס-פוילען. צום קאנגרעס איז געקומען דעפ. וויטאס און א רייהע אנדערע דעפוטאטען און סענאטארען. ביי דער ערעפענונג פון קאנגרעס זענען אנוועזענד געוועזען אנ'ערך 900 פערזאן. ווען איין מיטגליד פון פרעזידיום האט אויסגעשריען „זאל לעבען וויטאס", איז געווארען א שרעקליכער טומעל און ס'האבען אנגעהויבען פאלען אין פרעזידיום פוילע אייער. וויטאס איז אנטלאפען. ס'איז אויסגעבראכען א געשלעג און פאליציי האט די פערזאמלונג געשלאסען. דעפ. מיכאלקעוויטש האט אויפגעפאדערט די פערזאמעלטע צו בלייבען און ווען פאליציי האט דאס געשטערט, האט ער אויסגעשריען „נידער מיט דער רעגירונג!" דערפאר האבען זיך פיל אנוועזענדע געווארפען איהם שלאגען. פאליציי האט א סך פון די אנוועזענדע ארעסטירט.

צו דער חתונה פון ה'
מאיר בליוועיס
מיט פרל.
פערעל באכמייער
גראטולירט הערצליך און ווינשט א גליקליכע צוקונפט.
מרדכי בארנשטיין.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען, זונטאג, דעם 17טן ד. ח. געשטארבען אין עלטער פון 65 יאהר מיין הייסגעליבטער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער
נ"ע דוד יהודה זילבערג
די לויה קומט פאר היינט מאנטאג, דעם 18. ד. ח. 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, פראנציסקאנער 30 וועגען וואט עס טיילען מיט זיין גרויס צער
די אין טיפען טרויער פערבליבענע
פרוי, זוהן, שנור'ן און איניקלעך.
756

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראנקהייטען און ליכטהיילאינסט.
נעמט אן פון 4—7 אין אוונד

דאנקזאגונג.
דער פערוואלטונג, די דאקטוירים און דעם גאנצען פערסאנאל פון דער
וועכנעריי-קליניק אויף נייע טארגאווע 13
דריקען מיר אויס דעם טיפסטען דאנק פאר דער זעהר גוטער בעהאנדלונג פון אונזער סימע בענקעל בעת איהר געפינען זיך אין דער קליניק.
די פאמיליע געלבארט-בענקעל

די בעציהונגען צווישן פוילן און סאוויעטן וועלען נישט געענדערט ווערן

ערקלערונג פון פוילישען געזאנדטען אין מאסקווע מינ. פאטעק

ווארשא, 17 (טעלעפאניש). דער פוילישער געזאנדטער אין מאסקווע מינ. פאטעק איז צוריק ארויסגעפאהרען קיין מאסקווע. ביים וואקזאל איז אויך געווען דער סאוויעטישער געזאנדטער אין ווארשא באגאמאלאוו. פאר'ן אפפאהרען האט מינ. פאטעק געגעבען פאלגענדע ערקלערונג וועגען די רוסיש-סאוויעטישע בעציהונגען.

דאס פראגראם פון די פויליש-סאוויעטישע בעציהונגען ענדערט זיך נישט. דאס פראגראם איז אלעמען בעקאנט און איצט זענען נישט פערהאן קיין שום ערנסטע סיבות איהם צו ענדערען.

דאס דאזיגע פראגראם שטרעבט פעסטצושטעלען די בעסטע גוטנאכבארליכע בעציהונגען צווישען ביידע שכנות'דיגע מלוכות. ס'האנדעלט זיך וועגען אויספיהרען דאס דאזיגע פראגראם און בעקעמפען די שוועריגקייטען, וועלכע מערען אנגעטראפען אויפ'ן וועג, כדי דאס צו דערגרייכען איז נויטיג, אז ביידע צדדים זאלען שטרעבען צו א פאקטישער פערשטענדיגונג אין פראגען, אין וועלכע זיי ביידע זענען פעראינטערעסירט.

טומעל ארום דער ווירטשאפט-קאנפערענץ

וועלכע ס'פראיעקטירט פרעז. הובער

בערלין, 17 (ספ. טעל.) די ערקלערונג פון אמעריקאנער פרעזידענט הובער וועגען צונויפרופען א ווירטשאפטליכע קאנפערענץ, אויף וועלכער ס'זאל בעשטימט ווערען א ספעציעל ווירטשאפטליך פראגראם, כדי פראדוקטיוו אויסצונוצען דעם אמעריקאנער קאפיטאל און פערגרעסערן דעם אויסלענדישען עקספארט, האט אין דייטשלאנד ארויסגערופען א גרויסע בעאונרוהיגונג.

איינע פון די דעמאקראטישע צייטונגען רופט אן די דאזיגע ערקלערונג אנ'עקספארט אפענסיווע מצד אמעריקא, וואס קאן ברענגען מיט זיך אומבערעכענטע קאנסעקווענצען פאר דייטשלאנד, וועלכע דארף זיך שוין אנהויבען צו פערזיכערען געגען דער דאזיגער אקציע.

לכבוד פראפ. איינשטיין

פייערליכער באנקעט ביים דייטשען אמבאסאדאר אין פאריז

פאריז, (י. ס. א. טעלעגראפיש). דער דייטשער אמבאסאדאר אין פאריז פאן העש האט איינגעארדנעט אנ'אפשידס באנקעט לכבוד פראפ. אלבערט איינשטיין, וועלכער ווילט אין פאריז אין צוזאמענהאנג מיט דער ערטיילונג פון עהרען-דאקטאראט דורך דער סארבאנע.

אין דעם באנקעט האבען זיך בעטייליגט פענלעווע, העריא און פיל אנדערע מלוכה מענער, דיפלאמאטען, שריפטשטעלער און געלעהרטע.

ענטפערענדיג אויף דעם טאאסט פון בעקאנטען פראנצויזישען שריפטשטעלער פאל זאלער האט פראפ. איינשטיין ערקלערט: „די געשיכטע שטיצט זיך אויף בעריכטען, וואס לאזען זיך אפט נישט קאנטראלירען; די צאהלען בילדען די איינציגע רעאליטעט".

די אנגעשטרענגטע לאגע אין א"י

די פאליטישע מארד-אקטען צווישען די אראבער

ירושלים, (י.ט.א. טעלעגראפיש) די פאקטען פון איבערפאלען אין ארץ-ישראל מעהרען זיך. די איצטיגע לאגע אין לאנד ווערט בעצייכענט אלס צושטאנד פון אנארכיע און אונרוה. אין משך פון דער פערגאנגענער נאכט זענען פערגאטירט געווארען פאלגענדע פארפאלען:

אנ'אראבישער פאליציאנט, וועלכער איז געשלאפען ביי אנ'אראבישען הויז-ארענדאטאר האט, הערענדיג ווי אימיצער קלאפט געעפענט די טיר, אויסגעשאסען און דער'הרג'עט אויפ'ן ארט דעם הויז-אייגענטימער.

די משפחה פון דער'הרג'עטען איז חושד, דאס דער מארד איז פארגעקומען אויפ'ן פאליטישען באדען אין צוזאמענהאנג מיט די שטרייטען צווישען די אראבער.

אנ'אנדער אראבער, וועלכער איז געשלאפען ביי דער יודישער ארגאניזאציע-פלאנטאציע נישט ווייט פון פתח תקוה איז דערשאסען געווארען. מען איז חושד, דאס אויך אין דעם פאל האט מען צו טון מיט א נקמה-אקט, ווייל דער דער'הרג'עטער האט עדות געזאגט געגען אנ'אראבישען ארבייטער, דאס ער האט געהאט בעהאלטען באמבעס.

דאס הויז פון יודישען שומר אין רחובות איז אונטערגעצונדען געווארען דורך אראבער.

ענטדעקט א פערשווערונג

לטובת דער האבסבורגער דינאסטיע

ווין, 17 (ספ. טעל.) די היגע פרעסע פערנעהמט זיך זעהר פיל מיט דער ענטדעקטער פערשווערונג, כדי צוריק אויפשטעלען די האבסבורגער דינאסטיע.

די עלדייטשען זענען נישט צופרידען דערמיט, ווייל דאס וואלט געשטערט צו דער דייטשעסטרייכישער פעראייניגונג.

ריכטער זענען שיכור

און בעפרייען אנ'אנגעקלאגטען

ניו-יארק, 17 (ספ. טעל.) פאר'ן מלוכה-געריכט אין קאלומביא דארף פארקומען אנ'אפעלאציע-פראצעס געגען דעם אורטייל פון געשווארענע ריכטער. ביי א געוויסען סוחר האט מען געפונען 40 פלאשען שנאפס. בעת זיין פראצעס האבען די געשווארענע אין פערלויף פון די 3-שעה'דיגע געריכטס-פערהאנדלונגען אויסגעטרינקען 4 פלאשען אלקאהאל און זייענדיג שיכור ארויסגעטראגען פאר'ן סוחר א בעפרייאונגס אורטייל.

ביילים געפעהרליך קראנק

ניו-יארק, (י.ט.א. טעלעגראפיש) מענדעל ביילים איז שווער קראנק געווארען אויף א נערוועז-ערשיטערונג. זיין צושטאנד איז זעהר געפעהרליך.

פערשארפטע אפאזיציע

געגען מאקדאנאלדס רעגירונג

לאנדאן, 17 (ספ. טעל.) נישט קוקענדיג אויף דער גרויסער מיה און אנשטרענגונג פון די אנפיהרער, דואהט א גרופע פון 30 ארבייטער-דעפוטאטען איבערצוגעהן אין אפאזיציע צוליב דעם פערעפענטליכטען געזעץ וועגען פערזיכערען די ארבייטסלאזע. די ראדיקאלע ארבייטער-דעפוטאטען האלטען, אז די אונטערשטיצונג-סקאלע איז צו נידריג. די אפשטימונג אין דער דאזיגער פראגע וועט פארקומען דאנערשטאג.

46 יודען האבען היי-יאהר געענדיגט

די ריגער מלוכה-קאנסערוואטאריע

ריגע, (י.ט.א.) די ריגער מלוכה קאנסערוואטאריע האבען היי יאהר געענדיגט 46 יודען. צווישען די מינדערהייטס-שילער, וואס האבען אבסאלווירט די קאנסערוואטאריע, פערנעמען די יודען דעם ערשטען ארט נישט נאר אין צאהל, נאר אויך לויט די בעקומענע אויסצייכנונגען.

די 76-טע בית-עלמין-שענדונג אין דייטשלאנד

בערלין, (י.ט.א. טעלעגראפיש) דער יודישער בית-עלמין אין שטעטעל פלאס (בייערן) איז געשענדעט געווארען דורך אונבעקאנטע כוליגאנעס. איניגע מצבות זענען צושטערט. 3 קינדער-קברים זענען צוווארפען געווארען דורך די כוליגאנישע שענדער.

דאס איז שוין די 76-טע בית-עלמין שענדונג אין דייטשלאנד.

בעריכט פון יודיש-אמעריקאנער קאמיטעט

וועגען דער לאגע פון יודענטום אין פאריגען יאהר

ניו-יארק (יט"א). דא איז פארגעקימען, ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט טעלעגראפיש, די 23-יעהרליכע קאנפערענץ פון יודיש-אמעריקאנער קאמיטעט. אין דעם יעהרליכען בעריכט, וואס איז פארגעלעזען געווארען אויף דער קאנפערענץ, ווערט איבערגעגעבען, אז אין פערגאנגענעם יאהר זענען פארגעקומען בלויז אונבעדייטענדע פאלען פון רעליגיעזער און ראסען-טאלעראנץ לגבי יודען אויף דער גאנצער וועלט. דער הילפס-דעפארטאמענט ביים יודיש-אמעריקאנער קאמיטעט האט זיך בעשעפטיגט מיט ערטיילען הילף די יודען אין תימן, וואס שטעהען אויס פערשידענע פערפאלגונגען. דער קאמיטעט האט אויך אנגענומען שריט נישט צו דערלאזען צו דער ארויסשיקונג פון די יודיש-רוסישע פליטים פון קאנסטאנטינאפאל. ווייטער איז דער קאמיטעט געווען בעשעפטיגט מיט די ענדערונגען, וואס ווערען געפלאנט אויפ'ן פארום פון פעלקער-בונד אין דער מינדערהייטען-פראצעדור. לסוף האט דער יודיש-אמעריקאנער קאמיטעט אונטערגענומען שריט אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהענישען אין ארץ ישראל אין אויגוסט סעפטעמבער 1929.

בנוגע דער לאגע פון יודען אין רומעניען ווערט אין דעם בעריכט געזאגט, אז די רעגירונגס-ענדערונג אין דעם לאנד האט נישט גורם געווען קיין בעדייטענדע פעראלגערונג פון דער אנטיסעמיטישער בעוועגונג. פערטרויענסווערטע אבסערוואטארען, ווערט געזאגט אין בעריכט, וואס האבען לעצטענס געמאכט די בעדינגונגען און רומעניען, שטעלען פעסט, אז דער אנטיסעמיטיזם איז דארט פערשפרייט איבער'ן גאנצען לאנד און אקטען פון יודען-פיינדליכען כאראקטער ווערען געשטיצט און אפט אנגעפיהרט דורך לאקאלע רעגירונגס בעאמטע.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם בעריכט פון יודיש-אמעריקאנער קאמיטעט האט דער פרעזידענט פון פערבאנד פון רומענישע יודען אין אמעריקא ה' בענעט זיגעלשטיין פארגעלעזען פאר דער קאנפערענץ א דעפעשע פון רומענישען אמבאסאדאר אין וואשינגטאן, וועלכער ערקלערט, אז אלע פעראנטווארטליכע פאר די אנפאלען אויף יודען אין רומעניען וועלען בעשטראפט ווערען און אז די רומענישע רעגירונג וועט טון אלץ, כדי נישט צו דערלאזען, אז עס זאלען זיך איבער'חזר'ען אנטי-יודישע ארויסטרעטונגען.

אין בעריכט וועגען דער לאגע פון די יודען אין רוסלאנד ווערט געזאגט, אז דאס וויכטיגסטע פראבלעם, מיט וועלכען דער קאמיטעט האט זיך בעשעפטיגט, איז געווען די פראגע וועגען די עקאנאמישע ענדערונגען פון דער יודישער בעפעלקערונג. די צווייטע פראגע איז געווען דער אנטיסעמיטיזם אין סאוויעט-רוסלאנד, וועגען וועלכען עס מעלדען א רייהע אינסטאנצען און לסוף דער געפעהרליכער מצב פון דער יודישער רעליגיע אין סאוויעט-רוסלאנד, וועלכע ליידט פון ווהאגפולע פערפאלגונגען.

אלס פרעזידענט פון דער עקזעקוטיווע פון יודיש-אמעריקאנער קאמיטעט איז געוועהלט געווארען הארס שטערן.

געשלעג אין א שעדלעצער שוהל

דער „אילוסטראוואני קוריער צאדזיענני" מעלדעט פון שעדלעץ: בעת'ן דאווענען אין דער גרויסער שוהל איז פארגעקומען א גרויש געשלעג צווישען יודען. דער רב, וועלכער האט געהאלטען א דרשה און בעריהרט די ארץ ישראל-געשעהענישען האט געזאגט צווישען אנדערען זאגען, אז אין די אונרוהען זענען שולדיג נישט נאר די אראבער, נאר אויך די ציוניסטען, וועלכע היטען נישט דעם דת אין ארץ-ישראל.

די אנוועזענדע ציוניסטען האבען אנגעהויבען צו פראטעסטירען. דער רב איז אראפגעשלעפט געווארען פון בלעמער און איז שטארק צושלאגען געווארען.

אין שוהל איז אויסגעבראכען א געשלעג צווישען די ציוניסטען און ארטאדאקסען. עס זענען דא פיל פערוואונדעטע.

די רעוויזיאניסטען און די ארץ-ישראל-געשעהענישען

פערהער פון ד"ר וויזעל דורך דער אויספארשונגס-קאמיסיע

ירושלים, 17 (יט"א טעלעגראפיש).

נעכטען א גאנצען טאג האט די אויספארשונגס קאמיסיע וועגען די א"י-געשעהענישען אויסגעהערט ד"ר וואלפאנג פאן וויזעל דעם ערשטען נישט אפיציעלען עדות-ראיה ביים יפו'ער טויער און כותל-מערבי. ער גיט איבער די פרטים פון דער אראבישע דעמאנסטראציע ביים כותל, וואס איז פארגעקומען דעם 16. אויגוסט. די אראבער האבען געריסען סדורים און קינה'ס, וועלכע זענען געווען פערשטעקט אין כותל, זיי צושטערטען מיט די פיס און פערברענט.

ער דערצעהלט, ווי ס'האבען זיך אנגעהויבען די אונרוהען ביים יפו'ער טויער. א גרופע פון 150 ביז 200 אראבער זענען בעפאלען די יודען און האט איז דער ערוה געפאלען אלס ערשטער פערוואונדעטער צוזאמען מיט איהם איז אויך פערוואונדעט געווארען דער יוד אליהו רייטאן, וועלכער איז שפעטער געשטארבען.

נאך דעם האבען דער פארשטעהער פון דעם אראבישען עקזעקוטיוו אדוו. סטאקער און דער רעגירונגס-פארשטעהער אדוו. פרידי אנגעהויבען א וויכוח וועגען רעוויזיאניזם. אדוו. פרידי האט געשטעלט זיינע פראגען אזוי שארף, ווי ער האט עס ביז יעצט נישט געטון בנוגע קיין שום עדות, עס האט זיך געפיהלט, אז ער וויל אויפווייזען די שעדליכקייט פון דער רעוויזיאניסטישער שיטה.

בעת'ן פערהער האט אדוו. פרידי געפרעגט וועגען דעם, וואס דעם רעוויזיאניזם ווארפט מען פאר, אז ער וויל בהדרגה'דיג שאפען א יודישער מעהרהייט אין ארץ ישראל. ד"ר וויזעל ענטפערט, אז דאס דאזיגע פראגראם האט ענטהאלטען די ידיעה פון הערבערט סאמיועל, וועלכע ער האט געהאלטען אין 1919 יאהר. בהדרגה'דיג הייסט אין משך פון 25—30 יאהר. די רעוויזיאניסטען האפען אבער, אז ווען די אראבער וועלען אין א"י בילדען א מינדערהייט, וועלען זיי האבען נישט קיין קלענערע רעכט ווי די וואס די רעוויזיאניסטען פאדערען יעצט פאר דער יודישער מינדערהייט. ער דריקט אויס זיין מורא, אז די חלוצים וועלען זיך צו דער שטעלונג פון די רעוויזיאניסטען בעציהען נעגאטיוו און וועלען בעסער שטיצען די שטעלונג פון די רייכע אמעריקאנער יודען. דער עבר הירדן אין ארץ-ישראל — זאגט ווייטער ד"ר וויזעל — קאנען ארייננעהמען 5 מיליאן איינוואוינער, דערפון וועלען 3 מיליאן זיין יודען. 25000 איינוואנדערער יעהרליך איז נארנישט אזוי פיל.

אדוו. פרידי, צי וועט די דאזיגע איינוואנדערונג נישט ארויסרופען קיין בעזונדערע נערוועזיטעט ביי די אראבער?

ד"ר וויזעל! אין 1925 יאהר האבען קיין א"י אריינגעוואנדערט 35 טויזענד יודען און קיינמאל האבען נישט געהערשט אזעלכע גוטע בעציהונגען צווישען אראבער און יודען ווי דעמאלט.

ד"ר וואלפאנג פאן וויזעל האט ערקלערט פאר וואס די רעוויזיאניסטען זענען געגען וויצמאנען:

1) וויצמאנען אקצענטירט צופיל דעם פילאנטראפישען כאראקטער פון ציוניזם. מיר, די רעוויזיאניסטען, זאגט ד"ר וויזעל גלויבען נישט, אז בלויז מיט נדבות וועט געלינגען אויפצובויען ארץ-ישראל.

2) כדי די געלד-זאמלונגען, וועלכע וויצמאן פיהרט א דורך, זאלען האבען א גרעסערען ערפאלג, מוז געשאפען ווערען א פרידליכע אטמאספער און מ'דארף פארשטעלען, אז די בעדינגונגען פון דער א"י-קאלאניזאציע זענען צופרידענשטעלענדע. דאגעגען מיר, רעוויזיאניסטען, זענען פון זיי נישט צופרידען.

3) מיר, די רעוויזיאניסטען, זענען געגען דעם נישט פראקטישען אופן ווי עס ווערען פערוועגדעט די ציוניסטישע מיטלען. אינ'ם ארגאן פון די אמעריקאנער ציוניסטען „ניו פאלעסטיין", האט פראפ. וויצמאן פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל, אין וועלכען ער האט צווישען אנדערען געשריבען, אז „דער שליסעל צום טויער פון א"י געפינט זיך נישט אין די הענד פון הויך-קאמיסאר, נור אין די קעשענעס פון די אמעריקאנער יודען". די רעוויזיאניסטען זענען מיט דעם נישט מסכים.

ווייטער ערקלערט ד"ר וויזעל, אז די אינפארמאציעס וועגען די געשעהענישען ביים כותל-המערבי האט ער בעקומען ביים אלטען שמש פון כותל.

פער'סמ'ט מיט א פערגיפטעטער פאפיראס

(—) מיט עטליכע טעג צוריק האט דער קשיאנדז אילקאוו וויזיטירט די גארניזאנען אין טשענסטאכאוו, פעטריקאוו און סקערניעוויץ. אויפ'ן וועג האט ער בעמערקט, אז אימיץ שפירט איהם נאך. מאנטאג זענען צו איהם אויף דער סטאציע זאלושקי צוגעקומען 2 אומבעקאנטע און געבעטען פעררויכערען א פאפיראס. איינער פון זיי האט געמאכט עפיס פערדעכטיגע בעוועגונגען, זיי זענען דעם קשיאנדז אויסגעקומען פערדעכטיג און ער האט זיי נישט געגעבען קיין פייער.

קורץ נאכדעם האט זיך דער קש. אילקאוו דערפיהלט נישט גוט און ביינאכט האט ער גע-חלשט. אין לאדז האבען די מיליטערישע דאקטוירים ערטיילט הילף. קש. אילקאוו האלט, אז די צוויי אונבעקאנטע האבען איהם פער'סמ'ט מיט א פערגיפטעטער פאפיראס.

א רויב-אנפאל איז גאס

(—) שבת אין אוונט איז ווילהעלם שיינבאק, וועלכער איז ארויסגעגאנגען דעם שייבלערס מארק בעפאלען געווארען דורך 2 אונבעקאנטע, וועלכע האבען איהם צושטאכען מיט מעסערס צוגענומען ביי איהם א פארטמעל מיט 67 זל. און אנטלאפען. שיינבאק האט זיך בעגיסענדיג מיט בלוט געווארצען נאך די אנפאלער, אבער זיי זענען אנטלאפען און זיך בעהאלטען אין „זשרודליסקא". דעם פערוואונדעטען האט ערטיילט הילף די פאגאטאוויע, פאליציי זוכט די אנפאלער.

אויטא-קאטאסטראפע

(—) שבת אין אוונט איז אויף רוג גדאנסקע און 6. שערפיען-גאס פארגעקומען א צוזאמענשטויס פון אויטאס, וואס האט זיך על פי נס גע-ענדיגט אהן מענשען-קרבנות. די טאקסובקע, וואס איז געפאהרען אין דער ריכטונג פון דער באהן איז אנגעפאהרען אויף דער טאקסובקע, וואס איז געפאהרען דורך 6. שערפיען. ביים צוזאמענשטויס האט זיך איינע פון זיי איבערגעקהערט און דער פאסאזשיר, א סוחר פון קאליש האט זיך לייכט פעדוואונדעט. מ'האט איהם ערטיילט הילף אויף דער שטעטישער פאגאטאוויע-סטאציע.

דריי זעלבסטמארדען
אין פערלויף פון טאג

(וו) אויף ליפאווא 68 האט זיך פער'סמ'ט מיט עסיג-עסענץ די 23-יעהריגע הינדע קרעטש-מער פון אלעקסאנדראווסקא 23. דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט די זעלבסטמערדערין אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

אויף וואדנא 17 האט זיך פער'סמ'ט די 28-יעהריגע אטיליא ליבישעווסקא. דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט הילף.

אין פאניאטאווסקי-פארק האט זיך פער'סמ'ט די 24-יעהריגע ארבייטסלאזע שרה קאטשקא פון קילינסקי 90. די פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל פון דער „זביארניע".

א קאלעקטיווע פארלעזונג וועגען קארל קאוטסקי

דער גרויסער סאציאליסטישער טעארעטיקער קארל קאוטסקי איז אלט געווארען 75 יאהר.

די גאנצע סאציאליסטישע וועלט האט זיך בעטייליגט אין דער פייערונג פון יובילאר דורך צושיקען איהם בעגריסונגען און איינארדנען אקא-דעמיעס און פארלעזונגען. אויך ביי אונז אין שטאט וועט די טעג פארקומען אין איינעם פון די גרעסטע זאלען א גרויסע קאלעקטיווע פארלעזונג. רעפערירען וועט דער ראטמאן ליכטענשטיין. אויסערדעם קומט צו דער פארלעזונג פון ווארשא ד"ר י. האלפערן.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקי 27), דאנילעצקי (פיעטריקאווער 127), אילניצקי און צימער (וואלטשאנסקא 37), יורשים ליגוועבער (פריי-הייטס-פלאץ 2), יורשים פון הארטמאן (מלינארסקא 1), י. קאהאנע (לימאנאווסקי 81):

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Konstantynowska 20, telef. 35-85.

פייערליך געעפענט די ווארעם-שטוב ביי „בית לחם"

אויף א זעהר פייערליכען אופן מיט מוזיק און אין א שעה־דעקארירטען לאקאל איז נעכטען פארגעקומען די ערעפנונג פון דער ווארעם-שטוב פאר די ארימע שול-קינדער ביים „בית-לחם".

די פייערונג עפענט דער פרעזעס ה' דוד פוקס, וועלכער בעגריסט די אנוועזענדע פארשטעהער פון די גאנ[צע] לשאפטען, רעלעגאציעס, פרעסע און פער-בעטענע געסט.

נאכדעם ווי די פערוואלטונגס-מיטגלידער ה"ה י. זאלצבערג, סעקרעטאר קאסרילעוויטש און פראסט בעריכטען די אנוועזענדע וועגען דער טעטיגקייט פון דער געזעלשאפט „בית לחם". בעקומען ווערטער צום בעגריסען די ה"ה רומקאווסקי, רעד. ע. האמ-בורסקי פארשטעהער פון די קליינהענדלער (פיעט-ריקאווער 6 און פיעטר. 18) רעלעגאט פון פאלקס-פארטיי, פון „לינת הצדק", פון יתומים הויז אויף זגערזשער גאס, פון דער געזעלשאפט „מחזיקי חולים" און „בית מחסה לזקנים".

די אנוועזענדע שול-קינדער האבען בעקומען א מאלצייט וועלכען עס האט זיי געטיילט דער ראמען קאמיטעט אונטער'ן אנפיהר פון פרוי ווארסקא.

ביי די קלאנגען פון התקוה זענען זיך די קינ-דער צונאנגען די עלטערע האבען פארטגעזעצט די פייערונג. די פערזינסטפולע מיטגלידער האבען זיך איינגעשריבען אין גאלדענעם בוך.

נאכדעם איז איינגעארדענט געווארען א באנ-קעט פאר די אנוועזענדע די מוזיק און געזאנג האבען געשאפען א גוטע שטימונג.

ערעפנונג פון פריזיער-מייסטער-צעך אין לאדז

נעכטען איז אין לאקאל פון צענטראלען יודישען האנדווערקער-פערבאנד (פאלודניאווא 4) פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון פריזיער-צעך אין לאדז.

די פייערונג האט געעפענט דער פארשטעהער פון אינדוסטריע-אמט ה' ד"ר לוקאשעוויטש אין פערבעטען אלס פארזיצער ה' קיאקווינער, אין פרע-זידיום זענען געוועזען פערטרעטער פון דער צענטראל ה' דיר. ארדינאנס, פון דער גמינע ה' פרנס האפמאן, פון דער האנדווערקער-קאמער וויצע-פרעז. קאשימירסקי און פארשטעהער פון פערשי-דענע יודישע צעכען און האנדווערקער-פעראיינען.

דער פארשטעהער פון אינדוסטריע-אמט ד"ר לוקאשעוויטש האט געהאלטען א לענגערע רעדע וועגען די צילען און אויפגאבען פון די צעכען ביים הויבען דעם האנדווערק און די ארבייט לטובת דעם האנדווערקערטום.

דאן קומען פאר די וואהלען פון סטארשי. אלס סטארשי פון צעך איז געוועהלט געווארען ה' אברהם באק.

דער ניי-געוועהלטער סטארשי האט געהאל-טען א קורצע רעדע און די פערזאמעלטע האבען בעעהרט מיט א יפשטעהן דעם אנדענק פון די פערשטארבענע מיטגלידער. אלס פאדסטארשים זענען געוועהלט געווארען: קאלסקי, פראזא און קאפלאוויטש.

אין נאמען פון צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד איז די פייערונג בעגריסט געווארען דורך די'. ארדינאנס, פון דער יודישער קהלה — פרנס האפמאן, ראטמאן פיין, מ. הערשקאוויטש, אדוו. שטרויך, אדוו. צפט און פארשטעהער פון כמעט אלע האנדווערקער-פעראיינען.

אין דער רעוויזיאנס קאמיסיע זענען געוועהלט געווארען: גרינוואלד, גאלדבערג און דירעקטאר.

אין דער פערוואלטונג זענען געוועהלט גע-ווארען: פויס, גראיזאם, ש. ראזענצווייג, יאקי-באוויטש, קראקאווער און ראטמאן. אלס קאנדידא-טען: וואלקאוויטש, שטשיגעלסקי און אדאמאוויטש.

גראנדיעזע לויה פון טראגיש-אומגעקומענעם דר. מארצעלי בארטשינסקי

נעכטען איז פארגעקומען די לויה פון טראגיש אומגעקומענעם ד"ר מארצעלי בארטשינסקי, שבת ביינאכט איז דער קערפער פון פערשטארבענעם געבראכט געווארען קיין לאדז מיט אן אויטא און א פערמאכטען קאסטען.

צו דער לויה איז געקומען אן עולם פון עטליכע טויזענד מענשען. פון די גרויס-אינדוסטריעלער און סוחרים האט קיינער נישט געפעהלט. אויפ'ן בית-עלמין זענען געוועזען א עטליכע הונדערט אויטאס און קוטשען ס'זענען געוועזען פערטראטען פארשטעהער פון דער אפיציעלער מאכט, דער וואיעוואדע, וויצע וואיעוואדע שטעטישער סטאראסטע, זיין פער-טרעטער, דאס פרעזידיום פון גרויס אינדוסטריעלער פערבאנד, פון האנדעלס-קאמער, סוחרים-פעראיין דער פארזיצער, וויצע-פארזיצער און סעקרעטאר פון דער יודישער קהלה, א. אנר. אין הספד־זאל האבען דעם פערשטארבענעם מספיד געוועזען פערטרעטער פון גרויס-אינדוסטריעלען-פערבאנד, פון טאמאשא-ווער אינדוסטריעלען פערבאנד און פון לאדזער סוחרים-פעראיין. נאכדעם האט מען דעם טויטען קערפער אריבערגעטראגען צו דער אייביגער רוה אין דעם משפחה קבר.

ביים אפענעם קבר האבען דעם ברודער און דער פרוי פון פערשטארבענעם קאנדאלירט דער וואיעוואדע, דאס פרעזידיום פון דער האנדעלס-קאמער נייער, שייבלער. ביים אפענעם קבר האבען זיך מיט'ן פערשטארבענעם געזעגענט און ריהרענדע ווערטער, דער ברודער ס. בארטשינסקי און אינזש. רומפעל. דער זוהן האט געזאגט קדיש אויפ'ן קבר האט מען אוועקגעלעגט פיל צעהנדליג קרענץ פון פריינט, פאמיליע און אינסטיטוציעס און ארבייטער.

קאנטאר אלטערמאן מיט'ן כאר אונטער דער לייטונג פון דיריגענט ראזשאנסקי האבען גע-זונגען די געהעריגע תפילות.

פויזנבער מעטאדען אין לאדז
כוליגאנעס מאכען א ווילדען סקאנדאל אויף דער פארלעזונג פון קאדען-באנדראווסקי אין פילהארמאניע

(—) נעכטען נאכמיטאג האט אין פילהארמאניע זאל געהאלטען א פארלעזונג א. ד. ט. „די מאדערנע פרוזי" דער בעריהמטער פוילישער שריפטשטעלער קאדען-באנדראווסקי. אינמיטען דער פארלעזונג איז פארגעקומען א ווערטער-סקאנדאל, וואס איז לאדז, אין דער ארבייטער שטאט, איז גאר אונמעגליך געווען זיך פארצושטעלען, אז עפעס אזוינס זאל קאנען פאסירען.

אויף דער גאלעריע האט זיך געהאט פערזא-מעלט א גרופע כוליגאנעס, וועלכע האבען אין מיטען דער לעקציע אנגעהויבען טומלען, שרייען „פרעטש ז'מאסאנעריאן", זינגען „באזשע וצאוש פאלסקע" ווארפען אויף דער עסטראדע פערפוילטע אייער א. ד. גל-

דער פרעלעגענט איז די גאנצע צייט געבליבען רוהיג אויף דער עסטראדע, אויסגעהאלטען די פיינד-ליכע דעמאנסטראציע, און נאכדעם פארגעלעגט די „אונצופרידענע צו פערלאזען דעם זאל. זיי האבען עס געטוהן מיט דער הילף פון די בעריגע און דיר-זשורירענדע פייערלעשער.

דאס איבריגע פובליקום האט איינגעארדענט דעם פרעלעגענט א שטורמישע פריינדליכע אוואציע און דער פרעלעגענט האט פערענדיגט זיין פאר-לעזונג.

טהארן, 17. (ספ. טעל.) דעם פערגאנגענעם פרייטאג, בעת דער פארלעזונג פון בעוואוסטען פוילישען שריפטשטעלער קאדען באנדראווסקי, איז געקומען צו אנטאגאנטורע און געשלעגן. ס'איז אנ-געקומען פאליציי און ארויסגעפיהרט די טומלער. אזא עהנליכע אוואנטורע האבען די ענדעקישע סטודענטען ארויסגערופען אויך בעת באנדראווסקי'ס פארלעזונג אין פויזען.

3 יאהר טורמע פאר מאנס זייז

ביי פערמאכטע טירען האט דאס געריכט בע-האנדעלט דעם פראצעס געגען דעם פאבריק-ארבייטער וולאדיסלאוו ברינדזא, וועלכער האט פערגוואל-טיגט א געוויסע מילענא ק.

דאס געליטענע מעדעל האט דערצעהלט, אז אין דעם קריטישען אוונט האט זי נאך דער ארבייט געוואלט בעזוכען איהרע א קאלעושאנקע אויף נאר-רזשעוויטש גאס 49. אויף די טרעפען האט זי אנגע-יאגט ברינדזא און איהר געמאכט א שענדליכען כאר-שלאג. דאס מעדעל האט אנגעהויבען ענטלויפען דער פערברעכער האט איהר א קלאפ געטאן איבער'ן קאפ אזוי, אז זי איז געפאלען אין חלשות. ראן האט דער אויסוואורף אויסגעפיהרט איבער איהר דעם געוואלט. אין א שעה שפעטער האבען די איינוואוי-נער פון דעם הויז אויף נארוטאוויטש 49 געפונען די אומגליקליכע נאך אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד אויף די טרעפען.

דאס געריכט האט פערמשפט דעם אויס-וואורף אויף 3 יאהר טורמע.

ספארט-בעוועגונג

טוריסטען – ווארשאוויאנקא 0:3 (0:2)

נעכטען איז אין לאדז פארגעקומען דער לעצ-טער ליגע-מעטש צווישען „טוריסטען" און „ווארשא-וויאנקא". די לאגע פון די טוריסטען אין דער ליגע איז איצט זעהר א קלאגעדיגע. זיי דראהט ארויס-צופאלען פון דער ליגע. און אויב די „טוריסטען" וואלטען דעם נעכטיגען מעטש פערשפילט, דאן וואלט זייער גורל געווען א געשטעמפעלטער.

די טוריסטען האבען ארויסגעוויזען מאקסימום ענערגיע און האבען דעם נעכטיגען מעטש מיט ווארשאוויאנקא געוואונען אין פערהעלטניש 3:0.

הגם די טוריסטען האבען דעם נעכטיגען מעטש געוואונען, מוזען זיי ערצילען דעם קומענ-דיגען זונטאג אין ווארשע אין זייער לעצטען ליגע-מעטש מיט לעגיא כאטש איין פונקט. נאר אין דעם פאל וועלען זיי פערבלייבען אין דער ליגע.

טוריסטען (רעז.) – קרימה 2:4 (2:0)

רעזולטאטען פון די נעכטיגע ליגע-קאמפען אין פוילען

קראקא, 17 (טעלעפאניש)

גארבארניא – פאגאן 2:2

וויעלקיע היידוקי, 17 (טעלעפאניש)

רוך — קראקאוויא 1:2

ווארשא, 17 (טעלעפאניש)

וויסלא — פאלאניא 3:4

גוויאזדא —פאטשיסק 0:12

לעמבערג, 17 (טעלעפאניש)

לעכיא — ל.ט.ס.ג. 2:6

נאפשוד (ליפיני שלעזיען) – אגניסקא (ווילנא) 1:3

—=:§:=—

ראדיא-פראגראם
מאנטאג, דעם 12 נאוועמבע

12.00 ווארשא – קאנצערט פון גראמאפאן-פליטעס; 12.15 ווארשא – קינדער-פראגראם; 16.45 ווארשא – קאנצערט פון גראמאפאן פליטעס; 17.45 קראקא – נאצ. מיטאג-קאנצערט; 19.50 פויזען – א פירטעל שעה אין דער וועלט פון פערגאנגענ-הייט, רעפ. פון סט. וואסילעווסקי; 22.35 ווארשא – קאמוניקאט פון פאט; 23.00 ווארשא – סאלאן-מוזיק; 19.30 מינכען – סימפאנישער קאנצערט; 22.00 בערן – 8-טע בריקנער'ס סימפאניע; 20.05 קאפענהאגען – אראטאריום פון מענדעלסאן.

„אילוסטרירטער פוילישער מאנטשעסטער"

אונטער דער רעדאקציע פון אלי בארוכין איז ערשינען דער נאוועמבער-נומער פון דער לאדזער צייטשריפט פאר ווירטשאפטליכע, געזעל-שאפטליכע און קולטורעלע פראגען „אילוסטריר-טער פוילישער מאנטשעסטער" מיט ארטיקלען פון: אינזש. שמואל שווארץ, מ. זיידע, מ. פראנ-קענשטיין, משה בראדערזאהן, יעקב כהן, אסקאר בערמאן, אלי בארוכין, נ. שפעט, ד"ר וו. פאלעק א. אלפערין, מאקסימיליאן בארוך, קהלה-סעקרע-טאר פנחס נאדעל, יוסף זשורקאווסקי, יעקב מיט-לער, שמואל רייכמאן א. א.

פון קינא „ראי"

נאך א רייהע גלענצענדע בילדער ווערט איצט ווידער דעמאנסטרירט א פרעכטיגער פילם א. נ.: „דער טייך פון טויט". דאס בילד שילדערט די רוסישע טיראניי און דעם אייביגען גורל פון קא-זאקישען קנוט, דאס בילד מאכט אויף דעם צושויער א שטארקען איינדרוק.

דער פערשטארקטער סימפאנישער ארקעסטער דערגענצט דעם ערפאלג פון בילד

Dr. med.

J. Sadokierski

מטאמאטאלאג

ספעציאל-ארצט פאר מויל- און קיפער-כירורגיע

צאהנפלייש = קראנקהייטען

רענטגען-דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3–7.

פיעטריקאווער 164, טעל. 27-83.

פון א בוכהאלטער אין לאדז

געווארען א פענאמענאלער רעכענשאפט-קינסטלער

די געשיכטע פון א לאדזער יודישען יונגערמאן

א רייה מלוכה'שע אינסטיטוציעס, וואס האבען פיל צו טון מיט ציפערען און רעכענשאפט, נעניצען זייט עטליכע יאהר פון די לייסטונגען פון א יודישען יונגענמאן, א געוועזענעם בוכהאלטער מיט'ן נאמען שלום פינקעלשטיין, דעם ברייטען פובליקום איז דער נאמען לחלוטין פרעמד און זאגט גארנישט, אבער אין די קרייזען פון די פוילישע סטאטיסטיקער, אין פינאנץ-מיניסטעריום, צווישען די בעאמטע פון אמט פאר די מלוכה-הלוואות, איז דער נאמען שלום פינקעלשטיין זעהר פאפולער און מ'רעכענט זיך מיט איהם. ווי מיט דעם גרעסטען אויטאריטעט אין געביט פון רעכענען.

אויך אין די העכסטע ווינענשאפטליכע קרייזען אין ווארשא איז ה' שלום פינקעלשטיין גוט באקאנט אלס א זעלטענער פענאמען, וואס פערדינט די גרעסטע אויפמערקזאמקייט צוליב זיינע אונגעוועהנליכע רעכענשאפט-פעהיגקייט.

אליין איז ער א לאדזער און איז אלט 31 יאהר; ער האט געארבייט א לענגערע צייט אלס בוכהאלטער און אנ'עקספעדיציאנס-געשעפט און האט זיך מיט קיין זאך ספעציעל נישט אויסגעצייכענט. אין דער שולע איז ער אנגעגאנגען פאר א דורכשניטליכען שילער, וואס האט בלויז אפילו שנעלער געקענט רעכענען פון אנדערע.

מאכט זיך א מעשה, אז צופעליג קומט ער אין יאהר 1920 קיין פויזן און נעהמט אנטייל אין א סעאנס פון עפעס א רעכענען-קינסטלער. ה' פינקעלשטיין, האט געפרובט נאכטון יענעמס עקספערימענטען און ער האט זיך איבערצייגט, אז דאס קומט איהם אן אהן שום שוועריגקייטען. נאכמעהר, ער בעווייזט נאך גרעסערע קונצשטיק, ווי יענער. פון דעמאלט אן האט ער זיך אנגעהויבען צו אינטערעסירען מיט דעם ענין-צעהלען.

אין יאהר 1924 האבען זיך מיט איהם אין לאדז פעראינטערעסירט אייניגע יודישע פאלקסטוער ד"ר שווינג, פראפ. פראסט און אייניגע זשורנאליסטען האבען פאר איהם איינגעארדענט אנ'אזענט אויף וועלכען ער איז צום ערשטען מאל ארויסגעטרעטען עפענטליך און האט געהאט א געוואלדיגען ערפאלג.

צוליב דעם גרויסען פעראגאנישען ווערט פון זיינע סעאנסען, איז ה' פינקעלשטיין איינגעלאדען געווארען דורך פיל שולען ארויסצוטרעטען פאר די שילער און אין דערנאך איינגעטרעטען אין די ווארשאווער ליהרער-אנשטאלטען.

מיט די דאזיגע סעאנסען האט זיך פעראינטערעסירט פראפעסאר סעגאל פון דער „וואלנא וושעכניצא פאלסקא", פראפעסאר וויטוויצקי פון דער ווארשאווער אוניווערזיטעט, ווי אויך די פוילישע פסיכאלאגישע געזעלשאפט. נאך א רייה עקספערימענטען און אונטערזוכונגען האבען די פראפעסארען ארויסגעגעבען וועגען דער ה' פינקעלשטיין די בעסטע מיינונג, פראפ. וויטוויצקי זאגט וועגען איהם למשל, אז אין געוויסע הינזיכטען שטייגט ער איבער די וועלט-בעריהמטע רעכענשאפטס-מייסטער. פראפ. וויטוויצקי שטרייכט אויך אונטער אז פינקעלשטיינס לייסטונגען האבען א גרויסען פעדאגאגישען ווערט.

פיל פון די פערזאנען וואס האבען ארויסגעוויזען אזא גרויסען אינטערעס צו די סעאנסען פון ה' פינקעלשטיין, האבען איהם גערעדט איבערצופאהרען קיין ווארשא און ספעציעל זיך ווידמען דער רעכענשאפטס-קונסט. ער האט זיך געלאזט איבערעדען, האט זיך בעזעצט אין ווארשא און האט נישט וואס צו בעדויערען.

קורץ נאכ'ן קומען קיין ווארשא איז ער אנגאזשירט געווארען אלס קארעקטאר-קאנטראלער אין סטאטיסטישען אמט. זיין ארבייט בעשטעהט אין דעם, וואס ער דארף קאנטראלירען די דרוק-זאכען נאך דער ערשטער קארעקטע. אין סטאטיסטישען אמט ארבייטען ביז פופצעהן קארעקטארען און ה' פינקעלשטיין האט די איבערגאבע צו קאנטראלירען צי די קארעקטען זענען אויסגעפיהרט.

עס איז דערוויזען געווארען אז ה' פינקעלשטיין ארבייט איינער אליין שנעלער, ווי אלע פופצעהן קארעקטארען צוזאמען און, אז פאר די דריי יאהר, כ'זיין ארבייט, האט ער קאנטראלירט מעהר ציפערען, ווי עס איז פאר דער גאנצער צייט געווען סעקונדען.

די ארבייט פון ה' פינקעלשטיין בעשטעהט נישט בלויז אין דער מעכאנישער קארעקטור, נאר ער בערעכענט נאכאמאל, די טאבעלען און ציפערען און קאנטראלירט, צי זענען זיי גוט און ריכטיג בערעכענט געווארען. אזוי, אז פאקטיש ארבייט ער פאר 30—40 מענשען.

ווען אין א מלוכה-אמט טרעפט זיך א דרינגענדע ארבעט וואס האט צו טון מיט רעכענונגען און ציפערען און נארמאל דארף זי דויערן וואכען, רופט מען דעם ה' פינקעלשטיין און ער מאכט עס אין געצעהלטע טעג. אזא פאקט האט פאסירט אין דער אנקעטע-קאמיסיע ביים פרעזידיום פון מיניסטאר-ראט, וואו ער האט אין פערלויף פון פינף טעג ארבייט א מאטעריאל וואס האט געדארפט צוויי וואכען צייט בעשעפטיגען אייניגע בעאמטע.

דא נישט לאנג האט ה' פינקעלשטיין א קורצע צייט געוויילט אין דאנציג. אויף א ספעציעלער זיצונג פון דער דאנציגער דאקטוירים-געזעלשאפט, האט ה' פינקעלשטיין דעמאנסטרירט זיינע פעהיגקייטען און דאס פובליקום וואס איז בעשטאנען פון דאקטוירים און געלערנטע איז געבליבען ערשטוינט. אויך דער פוילישער קאמיסאר אין דאנציג ה' שטראסבורגער, וואס איז געקומען צו דער זיצונג, האט אויסגעדריקט זיין בעוואונדערונג פאר דעם יודישען רעכענען-מייסטער.

פאר דעם סעאנס האט דער פראפעסאר פון פסיכאלאגיע אין דאנציגער פאליטעכניקום ארומגערעדט פינקעלשטיינס עקספערימענטען פון וויסענשאפטליכען שטאנדפונקט. דער פראפעסאר האט אין זיין רעדע אונטערגעשטראכען אז פינקעלשטיין איז א פענאמען, וואס איז כמעט נישט בעקאנט דער וויסענשאפט.

אנ'אמתע איבערראשונג רופט ארויס זיין עקספערימענט מיט א קוואדראט, וואס ער טיילט אין אין 25 קעסטעלעך. און וואו עס ווערען ארייגעשריבען 25 ציפערען, צו 5 אין יעדער רייה. איינער פון פובליקום דיקטירט די ציפערען. און א צווייטער שרייבט זיי אריין אין די קעסטעלעך. ה' פינקעלשטיין קוקט 15 סעקונדען אויף די ציפערען. און לייענט זיי פון זכרון פון אונטען ארויף, פון רעכטס אויף לינקס און אפילו אין א זיג-זאג.

א שטארקען עפעקט מאכט אויך דער פאלגענדער עקספערימענט: ער נעהמט א בוך און לייענט איהם אויפ'ן קול. גלייכצייטיג שרייבט מען אויף א טאפעל צוויי דריי-צאהליגע ציפערען. עס דויערט קוים א 3—4 מינוט. און לייענענדיג כסדרה דאס בוך כפל'ט ער ווייטער דעם רעזולטאט אויף זיך אליין און זאגט דעם גייעם רעזולטאט.

אונגלויבליך איז ממש דער פאקט, אז צום סוף חזר'ט איבער ה' פינקעלשטיין פון אויסענווייניג אלע ציפערען, וואס זענען אנגעשריבען געווארען אין פערלויף פון דעם לאנגען סעאנס. נאר דערמיט, וואס ער מוז פאקטיש האבען אנ'אנדערע מוח און אנ'אנדערע זכרון, ווי דער מוח פון א נארמאלען מענשען קאן מען זיך ערקלערן אזעלכע עקספערימענטען.

דער איינדרוק פון פינקעלשטיינס עקספערימענטען מאכט נאך א שטארקערען איינדרוק צוליב דעם, וואס פון דער נאטור איז ער א בעשיידענער מענש. ער מאכט נישט קיין גרויסען ווערען פון זיין טאלענט און דעמאנסטרירט זיינע עקספערימענטען זעהר לייכט און אהן שום פאוזע.

יורידישע עצות

פון דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג

פון „נייעם פאלקסבלאט".

מיט דעם דאזיגען קופאן קען מען זיך ווענדען אויף א יורידישע עצה, דורך שריפטליכע פראגען. דער קופאן מוז צוגעשיקט ווערען מיט דער ראשעט פון מאל, ווען די ענטפערס ווערען געדרוקט. ענטפערען אהן קופאן, וואס קען ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9985 לאפידות:

אמת מיט'ן אריינטרעטען אין קראפט פון קאדעקס פון דער נייער שטראף-פראצעדור האט דער אלטער אוסטאוו פערלוירען זיין רעכטליכע גילטיגקייט, וואס שייך אבער דעם ארט 21 פון אלטען אוסטאוו איז ער לויט'ן ארטיקל 12 טייל 1 פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה פרעזידענט וועגען די אריינפיהר-פארשריפטען צום קאדעקס פון נייער שטראף-פראצעדור ווייטער פערפליכטענד.

ממילא קאנט איהר אייער אייניקל יא שענקען די שטראף פאר דער גנבה בפרט, ווען דאס בחור'ל איז נאך נישט אלט קיין 21 יאהר.

9986 א שטענדיגער לעזער פון גלובנע-גאס:

אויב דער ארבייטער קומט נישט צו דער ארבייט אהן א בעגרינדעטען מאטיוו אין משך פון 3 טעג אדער אין פאל פון א קראנקהייט אין משך פון 4 וואכען האט דער אונטערנעהמער דאס רעכט תיכף אויפצולעזען דעם אבמאך.

9987 צמח ל—ק:

אין איצטיגען סטאדיום פון פראצעס דארפט איהר אויפווייזען, אז אייער אונטערשריפט אויפ'ן וועקסל איז געפעלשט.

9988 אנ'איבערגעגעבענער לעזער פון ציגעל-גאס:

אומגעזעצליכע קינדער פון א רעזערוויסט האבען אויך דאס רעכט אויף אונטערשטיצונג, אויף וויפיל דער פאטער-רעזערוויסט האט זיי אפיציעל אנערקענט.

דער אופן פון אנערקענען איז אלס איינס, צי דורך אנ'אלימענטען-אורטייל, צי דורך א פראקטיקולארע אנערקענונג אין דער בעטרעפענדער געמיינדע פערוואלטונג (Akt uznania)

9989 ל. קרוקאווסקי פון מאמאשאוו:

9990 יצחק יהודה:

9991 א שטענדיגער לעזער פון זגערזשער גאס:

9992 יצחק מארגאווער:

9993 פ. פ. ג.

אייגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—5 נאכמיטאג מיטברענגענדיג די ציימונג.

9994 P. W. פון זגערזשער גאס.

איהר דארף צאהלען פאר'ן 3 קווארטל 38 זל. שוין צוזאמען מיט די אויסגאבען און פאר'ן 4 לויפענדען קווארטל 39 זל. 50 גר. פאר די אויסגאבען דארפט איהר דאס מאל שוין נישט צאהלען.

געוויס קאן דאס געריכט פונאנדערדרייבען די צוגע'משפט'ע סומע אויף ראטעס בפרט, ווען איהר וועט זיך פערופען אויף ארבייטסלאזיגקייט אדער קלייגעם דינסט.

9995 יעקב מארגנשט.

דאס געריכט איז בערופען צו בעפרייען דעם פערמשפט'ן פון דער פליכט צו בעצאהלען די געריכטס-קאסטען, אויף וויפיל דאס געריכט אנערקענט, אז דאס אויפמאהנען די שולדיגע סומע קאן דעם פערמשפט'ן רואינירען.

9996 ט. 86:

דאס רעכט פון ארבייטער אויף זיין לוין קאן נישט ווערען אפגעטרעטען א צווייטען פערזאן קיין שום אבמאך אין דעם פרט איז נישט גילטיג.

9997 א לעזער פון זגערזש:

ס'איז געבוג, אז דער הויזווירט וועט אייך ארויסגעבען דעם א. ג. טיטול וויקאגאווטשי און וועט אייך קוויטירען אויפ'ן זעלבען טיטול-וויקאגאווטשי די דערהאלטענע סומע.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. אייגענע פראצאהניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וויקלפרקעס אויף פלאטפוסען, קונסט-ליבע פיס, באנדאזשען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5—7 אוו.

צווייטע נעסטהערם.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87

ספעציעל ארצט פאר הויט= און ווענערישע קראנקהייטען, מענער= שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארק-שטראהלען

נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

פערזענליך פון 12—2 און פון 5—7. געפט אויך אין לאשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 3—5.

פון יודישען טעאטער

„דער גאלרעגניר שירוך" פיעסע אין 4 אקטען פון ס. שוארץ צום אויפגעפיהרט פון בערטא זאסלאווסקא אין לאדזער יודישען טעאטער א ; פידהארזאניע

דער לאדזער יודישער טעאטער האט פערלוירען דעם בארען אונטער זיך, מיט'ן מאמענט, ווען מען האט איהם אפגעריסען פון א שטענדיגען בנין. זינט דאן קאן נישט איינגעשטעלט ווערען קיין נארמאלע בעדינגונגען, וואס זענען אזוי שטארק נויטיג פאר א טעאטער. אלץ וואס ווערט געטון אין דעם איצטיגען היימלאזען לאדזער יודישען טעאטער, טראגט דעם כאראקטער פון צופעליגקייט. קיין וואונדער איז נישט — נישטא קיין שטענדיגער בנין.

פאר 4 פוילישע טעאטערס האבען זיך געפונען ביי אונז אין שטאט בנינים, נאר פאר איין יודישען טעאטער, קאן מען נישט אויסגעפונען קיין בנין אין וועלכען עס זאל זיך קענען ענטוויקלען די יודישע טעאטער-קונסט. ווי אזוי קאן מען צוטרעטען שטעלען פארערונגען דעם איצטיגען לאדזער יודישען טעאטער, אז ער, דער טעאטער אליין איז א פערוואגלטע און פיהרט זיין עקזיסטענץ אויף דער אומזיכערער צופעליגקייט.

קאן דען נערעדט ווערען וועגען אנ'ענטשפרעכענדען, אויסקלייבערישען רעפערטואר, וועגען א צוגעפאסטען שפיל-פעהיגען אנסאמבל, ווען דער טעאטער קאן קיין בערושעט נישט אויסשטעלען, האבענדיג פאר זיך א שפיל-צייט פון בעגרענעצטע טעג אין וואך.

צו איינע פון די אונגארמאלסטע ערשיינונגען פון לאדזער יודישען טעאטער, געהערט אהן ספק דער מנהג פון גאסטראלארען, וואס האט זיך דא איינגעפירגערט. יעדער גאסטראלירענדער ארטיסט ברענגט מיט זיך זיין שטייגער שפיל, זיין ספעציעלען רעפערטואר צו וועלכען עס מוז זיך צופאסען דער ארטיגער אנסאמבל. ביי אזעלכע בעדינגונגען קאן נישט זיין קיין רייד וועגען וועלכע עס איז א'נהייטליכע ריכטליניע, הן אינ'ם רעפערטואר, און הן אין דער אויפפאסונג פון שפילען.

דאך האט דער גאסטראלארען-סיסטעם די מעלה, וואס עס ווערט אפגעפרישט די סצענע מיט פרישע ארטיסטישע קרעפטען. ביי דער צרה פון דער הערשענדער ארימקייט, איז א שטיקעל טרייסט און דערפרישונג דאס בעווייזען זיך פון א פנים חדשות. אויך דאס איצטיגע מאל, מיט די גאסטראלען פון בערטא זאסלאווסקא, איז די סצענע בעלעבט געווארען פון א נייעם שטראם ארטיסטישע בעגאבונג פון נייע ארטיסטישע כוחות, וועלכע זענען פאר'ן לאדזער יודישען טעאטער-עולם געווען אומבעקאנט.

בערטא זאסלאווסקא האט וויזט אויס ארורכגעמאכט א גוטע סצענישע שולע, ביי דער זייט פון איהר בעריהמטען מאן, רודאלף זאסלאווסקי. זי בעהערשט די ביהנע מיט איהר טיפען הוש פאר איינפאכקייט, און געמיטליכקייט, נישטא ביי איהר דער איבערגעטריבענער פאטאס, דער רייצענדער דראנג זיך צו דראפען אויף דער ערפאלגרייכער לייטער פון הארצרייסענדיש און טרעהרענדקוועטשעריש. איהר שפילען איז פשוט און פראסט אהן אקטיארישע קונצען, דעריבער פערשפרייט זי ארום זיך א ווארימע געמיטליכקייט, וואס צווינגט, איהר מוחל צו זיין, פערשידענע סצענישע חטאים.

די פיעסע „דער גאלדענער שירוך", איז נישט ערגער און נישט בעסער ווי די אלע מעלאדראמאטישע שטיק, מיט וועלכע מען שפייזט אונז לעצטענס פון דער אמעריקאנער פאבריקאציע. דער מחבר נעהמט א שידוך און קלוג, אביגר ארים מיידעל, מאכט זי חתונה מיט אנ'עלטערען רייכען, אבער פראסטען שניידער, וועלכער איז נאך צו אלע צרות א קארגער אויך. פערשטעהט ער זיך נישט אויף זיין עמפפינדליך ווייבעל, וועלכע טראגט נאך צו זיין אומגליק, אין איהר הארצען א שטיקעל געפיהל פאר איהרם א געליבטען, א רייכען, וואוילטעטערישען בחור, מיט וועמען זי האט נישט געקאנט חתונה האבען, דורך דער עקשנות פון זיין רייכען טאטען, מאטערט זי זיך נעבעך מיט איהר מאן נאנצע דריי אקטען, א ביטערע רחמנות אויף איהר, נאר נאך מעהר רחמנות איז אויף איהר מאן, דעם רייכען שניידער, וועלכער בעגרייפט נאנישט, וואס זיין ווייבעל וויל פון איהם און ווען ער כאפט זיך שוין, אז זיין ווייבעל וויל פון איהם א גט, זי זאל קאנען חתונה האבען מיט איהר געליבטען, שיסט ער זיך אוועק, וואס עס פאסירט ווייטער, ווייסט מען נישט, ווייל עס האבען זיך שוין געענדיגט די 4 אקטען.

אין אבער די דאזיגע סיפור המעשה אזוי נעבעך שיקט צוזאמענגעוויקעלט, אז עס האלט דעם עולם אין א געוויסער שפאנונג. א חוץ דעם האט דער אנסאמבל פאסינגע ראלען זיך אויסצוצייכענען. דאס פארל סייד (נערה) און ווילי (פאלבירסקי) ווערען טרעפליך געצייכענט אין זייערע קאמישע פיגורען. דעם שלים-מזל'דיגען פאעט שטיין גיט הערשקאוויטש אויסגעצייכענט ביז'ן סוף. מאכאראווסקי פיהלט זיך אין שרכן שטיינבערג, ווי א פיש אין וואסער, א פאסיגען טאן גיט האמבורגער אין דער ראל פון פערליבטען סעם מילער, די הארציגע און ליידענדע מוטער, בעקומט איהר טרעפליכען אויסדרוק אין דער פרוי פארערמאן, אויך די מאדערנע מאטרען, פרל. לינא, ווערט דורך פרוי בעזומאן אויפריכטיג געשפילט.

איבערראשט האט אבער לאן געטליכערמאן, וועלכער טרעט אויף צום ערשטען מאל אין לאדז. דאס איז אנ'ארטיסט מיט טעמפעראמענט און פיינגעפיהל. יעדער אויפטריט זיינער לאזט איבער א שטארקען איינדרוק, ער פערמאגט זעהר גוטע אויסערליכע אויסדרוקס-מיטלען, עס איז אויך קענטיג, אז ער האט זיין ראל (דייווי) זעהר גוט ארורכגעטראכט אזוי, אז יעדע סצענע ווערט דורך איהם געהעריג אונטערגעשטראכען. פרוי זאסלאווסקא האט געהאט אין איהם אנ'אויסגעצייכענטען פארטנער.

אינ'ם ערפאלג פון די עטליכע הארציגע לידער, וואס ווערען געזונגען, האט א גרויסען פערדינסט דער בעגאבטער דיריגענט ל. וועלמאן.

טעאטער=מענש.

לאָדז. 18 נאָוועמבער 1929

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 18 נאָוועמבער 1929

שוידערליכע מאסען-מאָרדען.

וואָס האבען אויפגערודערט א גאַנצע שטאָט

איינע פון די שענסטע און בעלעבסטע שטעט אין דייטשלאנד, דיסעלדאָרף, לעבט זייט א געוויסער צייט אין א פאנישער שטימונג: דער טויט שוועבט איבער אלע איינוואוינער.

עפיס א סאדיסט, מאניאַק, אָדער א פשוט'ער משוגע'נער פיהרט אויס איין פערברעכען נאָכ'ן צווייטען מיט אזא אומזין, הארטקייט און קאלטקייט, אז דאָס בלוט ווערט פערגליווערט. דאָס אינטערעסאנטע דערביי איז. אַז ער טיילט מיט וועגען זיינע פערברעכענס דער פאָליציי מיט אלע איינצעלהייטען, און ווייזט אָן, וואו צו זוכען די קרבנות.

די פאָליציי איז שטאַרק בעאומרוהיגט און האָט לעצטענס ארויסגעגעבען א רייהע פעראָרדנונגען, כדי צו פערהיטען די שול-קינדער. די פאָליציי דערהאלט הונדערטער בריף וועגען זיינע מעשים. א שטאַרקען איינדרוק האָט געמאַכט דער לעצטער בריף צונ'ם מערדער, וועלכען ער האָט צוגעשיקט אין א היגער קאָמוניסטישער צייטונג. אינ'ם בריף זאָגט ער פאַר א נייעם אָנפאַל און בעצייכענט גענוי דאָס אָרט, וואו דער מאָרד וועט אויסגעפיהרט ווערען.

אין איינעם פון זיינע בריף, שרייבט דער משוגע'נער מערדער, אז זיין בלוטיגע טעטיגקייט האָט ער אָנגעהויבען אין לאַנגענפעלד, וואו עס וואוינט א געוויסע פרוי, א מוסטער פון צניעות. אזוי-ווי ער קען זי נישט דערגרייכען, וועט ער זי אומברענגען, ווען ער זאָל אפילו דערביי דאַרפען אומקומען. אגב דערצעהלט ער, אַז ער האָט זי שוין א מאָל געוואָלט פער'סמ'ען, אָבער איהר געזונדער אָרגאַניזם האָט אויסגעהאַלטען דעם סם. אינ'ם בריף פעררופט זיך דער משוגע'נער אויף עדות, ד"ר קערמאַן און ד"ר מילער.

די פאָליציי'אישע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז נישט ווייט פון לאַנגענפעלד אינ'ם שטעטיל אָהליגס, וואוינט א דאָקטאָר קערמאַן און א פאַסטאָר מילער.

ווייטער דערוויסט מען זיך, אַז אין נאָהענטען דאָרף פעריאַס וואוינט א מעדעל, א בעקאַנטע פון ד"ר קערמאַן און מילער. מיט א פאָר יאָהר צוריק האָט איהרער א הונט צופעליג אויפגעפרעסען איהרעסען און איז יפער'סמ'ט געוואָרען. אַלזאָ, מעגליך, אַז דער דאָזיגער בריף זאָל פיהרען צום ענטדעקען די פעריזאָן פונ'ם משוגענעם מערדער. וואָס איז געוואָרען א שרעק פון דיסעלדאָרף.

אַלע 19 מאָרדען זענען אויסגעפיהרט געוואָרען אין די אינדוסטריעלע פאָרשטעט פון דיסעלדאָרף ביים רהיין. דאָ זענען צעוואָרפען פיל איינצעלנע פאַבריקען, צו וועלכער ס'פיהרען פעראיינזאַמטע וועגען, וואָס געהען דורך בערגלעך. דער ערשטער פערברעכען איז נאָטירט געוואָרען דעם 3. פעברואַר ה. י. עפיס א קליין מענשעלע, א שוואַכס, לויט'ן אויסזעהען, איז בעפאַלען א 56 יאָהריגער פרוי קון און האָט איהר געמאַכט 21 וואונדען מיט א קינזשאַל; אין 6 טעג אַרום האָט מען געפונען דעם טויטען קערפער פון א 9 יאָהריג מעדעלע ראָזאַ אַליגער. די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז דאָס קינד איז געוואָרען פערגוואַלדיגט, אויף איהר קערפער האָט מען געפונען פיל מעסער-שטעך און אויך דעם כאַראַקטעריסטישען וואונד אין שלייף, וואָס אַזאַ וואונד איז אויך געמאַכט געוואָרען דער פרוי קון.

3 טעג שפעטער האָט מען אינ'ם זעלבען ראַיאָן געפונען אַנ'ערמאָרדעטען, דעם אַרבייטער שער מיט דער זעלבער וואונד אויפ'ן שלייף.

דעם 2. אַפּריל האָט דער משוגענער געפרובט אַרויפוואַרפען פון הינטען א שטריק פעטליע אויף פרוי פעניג; איהר איז אָבער געלונגען צו ענטלויפען, אויף מאָרגען האָט ער עס געפרובט מאַכען מיט פרוי פלאַקע, אויך איהר איז געלונגען, רופענדיג צו הילף, זיך צו בעפרייען.

דעם 21 אויגוסט האָט דער מערדער אין פערלויף פון 20 מינוט אויסגעפיהרט 3 אָנפאַלען: אויף אַני גאָלדהויזען, פרוי מאַנטעל און אויף דעם אַרבייטער קאָרנבלום. אַלע דריי זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען דורכ'ן אָנפאַלער, וועלכער פלעגט בליק-שנעל אַרויסשפרינגען פון א בעהעלטעניש און זיי פערוואונדען מיט א קינזשאַל.

3 טאָג שפעטער האָט מען אין דרום-טייל פון שטאָט געפונען דעם קערפער פון דער 5-יעהריגער גערטרודע האַמאַכער און 14-יעהריגער לואיזע לענצען. זיי זענען ביידע דער'הרג'עט געוואָרען מיט א קינזשאַל און זייערע קערפערס זענען געווען מערדעריליך צושניטען. אויף מאָרגען האָט מען ביים ברעג פון טייך שווער-פערוואונדעט גערטרודע שולץ, און מיט א טאָג שפעטער איז מיט א קינזשאַל פערוואונדעט געוואָרען די 34-יעהריגע פרוי מויערער.

דעם 30 אויגוסט איז דאָס דינסטמיידעל זאָפיאַ שלוקעל בעפאַלען און לייכט פערוואונדעט געוואָרען דורך א האַמער. אין א חודש אַרום האָט די פאָליציי געפונען דעם קערפער פון א צווייטען דינסטמיידעל אידאַ ראָטער, וועלכער איז דערמאָרדעט געוואָרען דורך 8 קלעפּ פון א האַמער.

א פאָר טעג שפעטער האָט מען אויפ'ן ברעג פון רהיין, אינ'ם זעלבען ראַיאָן געפונען די 20-יעהריגע עליזאַוועטאַ דאָריע, וועלכע איז פון די וואונדען אין 2 טאָג אַרום געשטאָרבען.

מיט א פאָר וואָכען צוריק איז דערמאָרדעט געוואָרען דאָס 5-יאָהריגע מיידעלע גערטרודע אַלבערמאַן. מ'האָט זי געזעהען אין בעגלייטונג פון עפּעס א יונגענמאַן. מיט א טאָג פריהער האָט דערזעלבער יונגערמאַן געפרובט פערנאַרען 2 קינדער, צום גליק האָבען זיי זיך אָבער נישט געלאָזט. דער לעצטער קרבן, וואָס איז איצט ענטדעקט געוואָרען, איז געווען מאַריאַ כאַן. זי איז אייגענטליך פערלוירען געגאַנגען נאָך אין אויגוסט ה. י. זי האָט געדינט ביי א שריפטשטעלער אין דיסעלדאָרף. קיין גרויסע צנועה איז זי נישט געווען און האָט געהאַט פיל אַדאָראַטאָרען. דעם 11. אויגוסט איז זי אַוועק פון דערהיים און איז נישט מעהר צוריקגעקומען. דער שריפטשטעלער האָט וועגען דעם געמאָלדען אין דער פאָליציי, אָבער די פאָליציי האָט דערויף נישט געלעגט קיין אַכט. דעם 13. אָקטאָבער האָט די פאָליציי בעקומען אַנ'אַנאָנימען בריף, אין וועלכען ס'איז מיטגעטיילט געוואָרען וועגען מאַריאַ'ס טויט. אויך דעם בריף האָט מען נישט צוגעגעבען קיין בעדייטונג.

אָנהויב נאָוועמבער איז אין רעדאַקציע פון א קאָמוניסטישער צייטונג אָנגעקומען א נייער אַנאָנימער בריף. דער מחבר טיילט מיט, אַז דאָס האָט ער דערמאָרדעט די 5-יאָהריגע אַלבערמאַן און אויפ'ן בייגעלעגטען פּלאַן אָנגעוויזען דעם אָרט, וואו דאָס קינד איז געווען בעגראָבען. אויפ'ן זעלבען פּלאַן איז אויך געווען אָנגעצייכענט א צווייט אָרט — דער קבר פון מאַריאַ כאַן.

די פאָליציי האָט געזוכט און נישט געפונען. דערווייל איז אָנגעקומען א נייער בריף פונ'ם מערדער מיט די ווערטער: „גראָבט ווייטער". ערשט דאַן האָט די פאָליציי פעסטגעשטעלט, אַז זיי האָבען פריהער געגראָבען נישט אין דער אָנגעוויזענער ריכטונג און האָבען אינ'ם אָנגעוויזענעם אָרט, אַנדערטהאַלבען מעטער די טיף, געפונען דעם הוילען קערפער פון מאַריאַ כאַן.

די גאַנצע דיסעלדאָרפער פאָליציי איז געשטעלט געוואָרען אויף די פיס. אפשר איצט, ווען די צענדליגער בריף פונ'ם משוגע'נעם פערברעכער האָבען עפּעס אויפגעקלערט וועגען זיין כאַראַקטער, וועט דער פאָליציי געלונגען איהם צו כאַפּען און צו בעפרייען פונ'ם קאָשמאַר, וואָס האָט אַרומגעכאַפּט די גאַנצע אומגעגענד.

פרעז. הובער און די ים-ענטוואפנונג

אין יאָהר־טאָג פון שלום האָט דער אַמעריקאַנער פּרעזידענט געהאַלטען א זעהר שיינע רעדע, געווידמעט דער גאַנצער וועלט.

דער פּרעזידענט האָט ריכטיג בעמערקט, אַז די, וואָס זענען געווען אויף דער מלחמה האָבען זיך צוריקגעקעהרט אַלס פּאַציפיסטען, און אַרויסגעזאָגט זיין בעדויערונג צוליב די בעוואַפנונגען, וואָס ווערען נישט אָפּגעשטעלט, ער האָט אויך אויסגעדריקט די פרומע האָפנונג אויף דער מענשליכער פערנונפט, און לסוף פאָרגעלייגט א פּראַקטישען אויסוועג, וואָס האָט, לויט זיין מיינונג, שטערען דעם אויסברוך פון נייע מלחמות — ד. ה. א פערבאָט פון א ים-בלאָקאַדע פאַר שפּייזען.

פּרעזידענט הובער האָט געזאָגט, אַז די אַמעריקאַנער קענען נישט איינגעהן אויפ'ן אייראָפּעאישען פּראָיעקט פון נישט דערלאָזען צו א מלחמה דורך דעם, וואָס אַלע מלוכות, וועלכע געהען אַריין אין בעשטאַנד פון דער פעלקער-ליגע, זענען זיך מחייב אַרויסצוטרעטען מיט פערשידענע סאַנקציעס געגען די שלום-צושטערער — אַמעריקאַ, האָט ער געזאָגט, האָפט בלויז אויף דעם כח פון דער געזעלשאַפטליכער מיינונג.

אין דער אַמעריקאַנישער פּאָליטיק געהען געוועהנליך האַנד-ביי-האַנד די אידעאַלע אידעען מיט די פּראַקטישע נאַציאָנאַלע אינטערעסען.

אַמעריקאַ וויל זיך נישט אַריינמישען אין די קאָמפּליצירטע און פערפּלאָנטערטע אייראָפּעאישע ענינים, און דעריבער לייקענט זי אָפּ דעם איינציגען פּראַקטישען מיטעל פון פערהיטען פאַר א מלחמה — די דראָהונג פון א כח־אינטערווענץ...

וואָס שייך דער הונגער־בלאָקאַדע, איז זי, זעלבסטפערשטענדליך, נישט קיין הומאַניטאַרער מיטעל, אָבער מיט וואָס איז אַזאַ בלאָקאַדע ערגער פונ'ם באָמבאַרדירען פרידליכע שטעט מיט כעמישע באָמבעס?

דער פּרעזידענט ווענדעט אָבער זיין גאַנצען גרימצאָרן געגען אַזאַ הונגער־בלאָקאַדע, פערגעסענדיג וועגען די באָמבעס — נאָר דערפאַר, וואָס דאָס פערוועהרען א בלאָקאַדע אין פאַל פון א מלחמה ענטשפּרעכט פולשטענדיג די אינטערעסען פון אַמעריקאַנער האַנדעל און בעשטעטיגט דעם פּרינציפּ פון פרייהייט פון די ימים, וואָס איז אַזוי צום הארצען די אַמעריקאַנער און אַזוי נישט צום הארצען די ענגלענדער.

הובערס רעדע האָט אַרויסגערופען א געוויסע אומרוהיגקייט צווישען די פעראינטערעסירטע מלוכות.

אַלס נישט־שלעכטע אילוסטראַציע צום סכסוך וועגען די אייראָפּעאישע און אַמעריקאַנישע אופנים פון אויסמיידען מלחמות, קאָן דינען די פראַגע פונ'ם אַזוי־גערופענעם „מיטעללענדישען לאָקאַרנאָ". איטאַליען און פראַנקרייך קאָנען זיך נישט צוזאַמענרעדען וועגען די סכומים פון זייערע ים-בעוואָפנונגען, אין יאָהר 1922 האָט בריאַן אין וואַשינגטאָן מסכים געווען אויף דער גלייכער צאָהל פון די פראַנצויזישע און איטאַליענישע שיפען, אָבער..... גלייכצייטיג האָט ער דערקלערט, אַז פראַנקרייך מוז האָבען מעהר קרייצער-שיפען, מינען-שיפען און אונטערוואַסער-שיפלעך, ווי איטאַליען, מחמת דער גאַנצער איטאַליענישער פלאָט איז קאָנצענטרירט אויף דעם מיטעללענדישען ים, און די פראַנצויזישע עסקאַדרעס דאַרפען אויך צו זיין אויפ'ן אַטלאַנטישען אָקעאַן און אין די וואַסערען פון ווייטען מזרח. מיט דעם דאָזיגען אויסטייטש איז איטאַליען נישט מסכים, און די דאָזיגע פראַגע דאַרף אַזעלכע געשטעלט ווערען אויף דער נאָהענטסטער קאָנפערענץ פאַר ים־ענטוואָפנונג.

לכתחילה האָט מען גערעכענט, אַז די פראַנצויזען מיט די איטאַליענער וועלען קענען אין דער הינזיכט דורכקומען, און דאָס וועט זיי געבען די מעגליכקייט געמיינזאַם אַרויסצוטרעטען געגען דעם ענגליש־אַמעריקאַנישען פאָרשלאַג צו בעגרעניצען די אונטערוואַסער־מלחמה. די פאָר־קאָנפערענצען אָבער צווישען פּאַריז און רוים האָבען אָבער נישט געבראַכט צום געוואונשענעם רעזולטאַט, און די בעציהונגען צווישען די דאָזיגע צוויי שכנים האָבען זיך פערשאַרפט.

נישט די צאָהלרייכע און שיינע רעדעס פון די רודפי־שלום, נישט דער דרוק פון דער עפענטליכער מיינונג, נישט דאָס אונטערשרייבען פון דעם קעלאָג־אָפּמאַך קאָנען בעפרייען פראַנקרייך און איטאַליען פון געגענזייטיגען אומצוטרוי. און — כל-זמן דער דאָזיגער אומצוטרוי עקזיסטירט קאָן נישט זיין קיין מעגליכקייט צו רעכענען, אַז די וואָפען־בעגרעניצונגען זאָלען ווירקליך דורכגעפיהרט ווערען.

פ. ב.

100.000 דאָלאַר פאַר א תנ"ך פון גוטענבערג'ס דרוק.

בודאַפּעשט, (י.ט.א.) אין דער היגער אומגעגענד געפינט זיך א תנ"ך אין דער לאַטיינישער שפּראַך פון גוטענבערג'ס דרוק. אַנ'אַמעריקאַנישע ביבליאָטעק האָט דעם תנ"ך אָפּגעקויפט פאַר דער סומע פון הונדערט טויזענד דאָלאַר.

דער קאַמף געגען דער יודישער רעליגיע אין רוסלאַנד

מען מאַרשירט איצט אין סאָוויעט־רוסלאַנד. מען מאַרשירט „געגען גאָט, געגען די כלי־קודש און געגען דער רעליגיע".

אגב איז מיר דאָ נישט לאַנג צוריק אויסגעקומען צו זיצען אויף א גרויסען צוזאַמענפאָהר פון סאָוויעטישע אַרבייטער. ריקאָוו, וועלכער האָט פּרעזידירט די צוויי טויזענד דעלעגאַטען אויף דעם צוזאַמענפאָהר, איז געשטאַנען אויף דער טריבונע און גערעדט וועגען די קולטור־בעדערפענישען פון דער איצטיגער רוסלאַנד. מיטאַמאָל כאַפּט זיך אַרויס איינער פון זיין פּלאַץ און שרייט אויס צו ריקאָוו'ען: „איהר לאָזט אונז נאָר פערמאַכען אַלע קלויסטערס מיט איין קלאַפּ, וועלען מיר דאַן זיין מיט טויזענטער טריט נעהנטער צו אונזערע קולטור־שטרעבונגען".

דער דאָזיגער דעלעגאַט האָט א פנים געמיינט, אַז ער האָט דאָ אַרויסגעוואָרפען א גרויסע רעוואָלוציאָנערע לאָזונג. ריקאָוו האָט איהם אָבער באַלד אָפּגעקיהלט. די דאָזיגע „שטימע פון פאָלק" האָט ריקאָוו'ן גראָדע אין קיין התפעלות נישט אַריינגעבראַכט. א רוהיגער, א געלאַסענער, מיט זיין רויגעם אַריסטאָקראַטישען שמייכעל אויפ'ן פנים, האָט ער דערקלערט דעם „רעוואָלוציאָנערען" דעלעגאַט און דעם גאַנצען צוזאַמענפאָהר, אַז מען קאָן נישט פערמאַכען אַלע קלויסטערס „מיט איין קלאַפּ". רעליגיע, האָט ריקאָוו געלאָזט וויסען די פערזאַמעלטע, איז נישט קיין זאַך, וואָס מען קען אויסוואָרצלען מיט געוואַלד. רעליגיע קאָן אונטערגעהן בלויז דאַן, ווען מענשען וועלען גענוג קולטורעל זיך אָפּזאָגען פון איהר בעוואוסטזיניג. און, האָט ריקאָוו צוגעגעבען, עס איז נישט שווער צו פערמאַכען שוהלען און קלויסטערס. עס איז אָבער שווער צו

(אַ בריף פון מאָסקווע)

זאָגען, אַז דאָס איז א קולטורעלע דערגרייכונג, אויב יענע, וואָס האָבען דאָרט געדאַוועט, וועלען אויף ווייטער אויך פאָרטזעצען צו דאַווענען.

אַזוי ריקאָוו, אַזוי קאַלינין און אַזוי אויך די אַנדערע פיהרער פון דער סאָוויעטישער רעגירונג. קיינעם פון זיי קאָן מען נישט חושד זיין אין פערטיידיגען רעליגיע, אָבער יעדער איינער פון זיי איז גאָרנישט אַזוי בעגייסטערט פון דעם, וואָס שוהלען און קירכען ווערען פערמאַכט דורך צוואַנג. אויסוואָרצלען רעליגיע קאָן מען בלויז דורך פערשפּרייטען קולטור, אָבער נישט דורך פערפאָלגונגען, איז קאַלינינס אויסגעשפּראָכענע מיינונג. און אין דעם ליגט דער גרויסער סוד, פאַרוואָס מאָסקווע פערמאָגט נאָך אַלץ קלויסטערס אויף יעדען טריט און שריט, פאַרוואָס אין א זונטאָג'דיגען טאָג ווערט מאָסקווע נאָך אַלץ פערהילכט פון קירכען־גלעקער, און כאָטש די אַרכי־רעוואָלוציאָנערע פאָדערונגען פון געוויסע אַרבייטער, וואָס ווילען פערמאַכען אַלע שוהלען און קלויסטערס „מיט איין קלאַפּ", האָבען נאָך דערווייל ביז איצט קיין דערפאָלג נישט געהאַט....

דער געזונדטער, מלוכה'שער קוק פון די סאָוויעטישע מלוכה־פיהרער אויף דעם ווי אַזוי רעליגיע דאַרף זיך אויסלעבען אין רוסלאַנד, איז אָבער נישט דער קוק פון יענע יודישע קאָמוניסטען, וואָס ווילען זיין פרומער ווי די קאָמוניסטישע פיהרער גופא.

ווען מען זאָל היינט צו טאָג געבען דער יודישער קאָמוניסטישער סעקציע א פרייע האַנד, וואָלט זי ווירקליך פערמאַכט אַלע שוהלען „מיט איין קלאַפּ". ריקאָווס און קאַלינינס טעאָריעס אין דעם פרט זענען פאַר די טוער פון דער יודישער קאָמוניסטישער סעקציע קיין מוסטער נישט. זיי האָבען זיך זייער אייגענעם וועג. דער דאָזיגער וועג זייערער איז, צום בעדויערן, נישט קיין קולטורעל־אויפקלערערישער, נאָר אַנ'אַקטיוו־שלאָגענדער. מען דאַרף פערמאַכען שוהלען, און אַז מען וועט צונעהמען ביי יודען די שוהלען, וועלען זיי נישט האָבען, וואו צו דאַווענען, וועט אונטערגעהן די יודישע רעליגיע. אַזאַ איז דער איבערפלעכליך־וואולגאַרער וועג פון דענקען ביי די יודישע קאָמוניסטען בנוגע דער יודישער רעליגיע. אָהן א ברעקעל פערטיפונג, אָהן א פּיצעל דורכגעקלערטקייט. געהען זיי צו דעם פּראָבלעם פון רעליגיע און מיינען, אַז אַזוי וועט עס זיי ווירקליך געלונגען די דאָזיגע פּראָבלעם צו לעזען.

פערשטעהט זיך, אַז די פערמאַכטע שוהלען זעהען זיי. זיי זעהען אָבער נישט די רעזולטאַטען, וואָס די דאָזיגע פערמאַכטע שוהלען ברענגען. נו, האָט מען אויף ראש־השנה געשלאָסען אין דעם סאָוויעטישען פערבאַנד נאָך א צעהנדליג שוהלען. אָבער האָבען דען די שוהל־יודען דערפאַר ימים־נוראים נישט געדאַווענט? זענען זיי דען צוליב די פערמאַכטע שוהלען געוואָרען ווינציגער רעליגיעז? ניין, אַנשטאָט די פערמאַכטע שוהלען האָט מען געדאַווענט אין שטאַלען. דער גייסט דער רעליגיעזער איז נאָך דורך דעם שטאַרקער געוואָרען. יע-

(ווייטער זעה 7-טע זייט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

18
מאנטאג
טו
מרחשון תר"צ

נאוועמבער
זון־אויפגאנג 6.55
זון־אונטערגאנג 3.44

לאדזער סוחרטום פראטעסטירט געגען דער „עגלה"

פאסטולאטען צו דער קאנפערענץ פון די האנדעלס-קאמערן, וואס ווערט היינט געעפענט אין לאדז

(–) נעכטען איז אין לאקאל פון סוחרים- און פאבריקאנטען-פעראיין, פיעטריקאווער 10 פארגעקומען א קאנפערענץ פון פערשידענע יודישע סוחר'ישע גרופען, אויף וועלכע עס זענען ארומגערעדט געווארן א רייה אקטועלע פראגען פון יודישען סוחר'טום.

די קאנפערענץ, אין וועלכער עס האבען זיך צ. א. בעטייליגט סען. בידזינער, ד. פ. ד"ר ראזענבלאט, די ראטמענער רוס, ביאלער און אינזש. פראשקער און דיר. מעסינגער האט געעפענט רעד. ע. האמבורסקי. די דיסקוסיע האט ארומגענומען סיי אלגעמיינע, סיי לאקאלע פראגען פון סוחר'ישען לעבען. עס איז אנגעוויזען געווארן אויף דער אלגעמיינער שטייער-פאליטיק פון דער רעגירונג, אויף די גרויסע מלוכה-הוצאות, וואס לעגען זיך מיט א צו שווערער לאסט אויף די האנדעלס-ספערען.

אין די לאקאלע פראגען איז צומייסטענס ארומגערעדט געווארן דער ענין „עגלה", וואס דער לאדזער מאגיסטראט פיהרט איין. ס'איז בעשלאסען געווארן אויפצופאדערן די יודישע געזעלשאפטליכע טוער און ארגאניזאציעס, זיי זאלען אנווענדען די גאנצע מיה, אז די „עגלה" זאל נישט אנהויבען פונקציאנירען. אויך דארף צונויפגערופען ווערען א קאנפערענץ פון אלע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, כדי צו פראטעסטירען געגען דער איינפיהרונג פון מאגיסטראט.

אין צוזאמענהאנג פון דער אלפוילישער קאנפערענץ פון די האנדעלס-קאמערן, וואס ווערט היינט געעפענט אין לאדז, און אויף וועלכער עס וועט בעטראכט ווערען דער פראיעקט פון דער נאוועלע צום געזעץ וועגען אימואך-שטייער, איז בעשלאסען געווארן זיך צו ווענדען צו דער קאנפערענץ מיט א מעמאריאל, וואס זאל ענטהאלטען פאלגענדע פאסטולאטען:

די נאוועלע זאהט פאראויס א הנחה פאר הורט געשעפטען, דהיינו, אז אזעלכע געשעפטען זאלען צאהלען בלויז א האלבען פראצענט אומזאץ-שטייער. דער מעמאריאל וועט פאדערן, אז די הנחה זאל זיין חל סיי אויף די געשעפטען, וואס פיהרען רעגולערע ביכער, סיי אויף די, וואס פיהרען נישט אזעלכע ביכער. צווייטענס, זאל די הנחה גילטיג זיין נישט ערשט פון יאהר 1931, נאר פון 1-טען אפריל 1930.

די קאנפערענץ האט נאך אנגענומען אן אלגעמיינע רעזאלוציע, וועלכע פאדערט אויף די יודישע פרעסע, די יודישע פארשטעהער אין סיים און סענאט אויפצוקלערען פאר די מאסגעבענדע ספערען די קאטאסטראפאלע לאגע פון די יודישע סוחרים און סיסטעמאטיש און אקטיוו אונטערשטיצען זייערע פאסטולאטען.

פלענאר=זיצונג פון דער האנדווערקער=קאמער

פרייטאג איז אין זאל פון שטאט ראט פארגעקומען א פלענארע זיצונג פון דער האנדווערקער־קאמער אויף דער טאג־ארדנונג זענען געווען 14 פונקטען צווישען זיי: אננעמען א רעגולאמין וועגען לערן־יונגלען, א רעגולאמין פאר דער עקזאמען־נאציאנס קאמיסיע, שאפען אן אפטיילונג פאר טשעלארניקעס ביי דער האנדווערקער־קאמער;

איינפיהרען א סטאטיסטיק (ווירטשאפטליכע, פראפעסיאנעלע און פערזאנאלע); אויסוועהלען עקזאמענאציאנס־קאמיסיעס פאר געהילפען און מייסטערס און קאמיסיעס: א) פאר בילדונגס־ענינים, ב) שטייער ענינים; ג) קאאפעראטיווע און ד) פאר טעכנישער און האנדעלס־ארגאניזאציע פון די האנדווערקער ווארשטאטען.

אין פרעזידיום זענען געוועהלט געווארן די ה"ה מילשטיין און קאפירלאווסקי (פעטריקאוו) און אלס פראטאקאלאנט קארינסקי.

פונ'ם בעריכט וואס איז אפגעגעבען געווארן איז צו זעהן אז די האנדווערקער קאמער בעשעפטיגט 10 אנגעשטעלטע און האט פאר דער צייט פון 15. יולי ארויסגעשיקט 10.000 בריף.

ביים בעטראכטען די פראגע וועגען רעגולאמין האט ה' כארמאץ אין נאמען פון די יודישע ראטמענער פארגעשלאגען אז אזוי ווי קיינער איז מיטן רעגולאמין־פראיעקט נאך נישט בעקאנט, זאל מען די ראטמענער פונאנדערשיקן דעם פראיעקט, וואס זאל בעהאנדעלט ווערן אויף דער קומענדיגער זיצונג. דער פארשלאג איז אפגעווארפן געווארן.

ביים בעטראכטען די פראגע וועגען די עקזאמענס פאר האנדווערקער אויף מייסטערס וועלכע דארפן פארקומען אין דער פוילישער שפראך האבן די יודישע ראטמענער פערלאנגט אז דאס איינפיהרן די ענטשפרעכענדע פארשריפטן זאלן אפגעלעגט ווערן. פונקט ווי אלע פארשלאגן וועלכע זענען געשטעלט געווארן דורך די יודישע ראטמענער זענען זיי אפגעווארפן געווארן. צום סוף זענען געוועהלט געווארן די פערשידענע קאמיסיעס.

וויכטיגע הילפס=אינסטיטוציע זוכט אונ=טערשטיצונג ביי דער געזעלשאפט

פרעסע=קאנפערענץ אין „לינת הצדק"

די געזעלשאפט „לינת הצדק", וועלכע האט הינטער זיך אן ארבייט פון איבער 30 יאהר, האט בעשלאסען דאס יאהר צו געבען א דין־וחשבון דער געזעלשאפט וועגען די רעזולטאטען פון דער לאנגיעהריגער ארבייט.

אויף א קאנפערענץ מיט דעם אנטייל פון פרעסע פארשטעהער האט דער פרעזעס פון דעם פעראיין לאוניק אלעקסאנדער יאגל פארגעשטעלט דעם אלגעמיינעם מצב פון דער געזעלשאפט, זיך אפגעשטעלט אויף דער וויכטיגקייט פון דער אינסטיטוציע און דערויף, וואס צוליב דעם קריזיס אין שטאט געפינט זיך אויך „לינת הצדק" אין א קריטישער לאגע.

דעם בעריכט דערגענצט דער פערוואלטונגס־מיטגליד ה' שטראוויס, וועלכער מיוט אויף, ווי שנעל איז געוואקסען די ארבייט פון „לינת הצדק" ספעציעל נאכדעם ווי עס האט אנגעהויבען קורסירען דער גיכערהילף אויטא. די קארעטע פון לינת הצדק ווערט ארויסגערופען דורכשניטליך 24-25 מאל און א נאכט, א חוץ דעם ווערט דער אויטא אויסגענוצט דורך אנדערע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס ביים איבערפיהרען קראנקע אין שפיטאלען, קינדער פון „טאז" זענען, צום ביישפיל, איבערגעפיהרט געווארן אין קינדער־היים און ד. גל. די לאגע איז קאמפליצירט, וואס ערגער די צייט איז אין שטאט, איז שווערער צו זאמלען געלד אויף הילף־אקציעס.

ביי דער געזעלשאפט איז נישט לאנג געעפענט געווארן א פיזיקאליש־טעראפישער קאבינעט, וועלכער ווערט אנגעפיהרט דורך ד"ר רינקעוויטש.

ד"ר רינקעוויטש האט דעמאנסטרירט די מאשינען אין קאבינעט; דיאטערמיע, מינימאקס, קווארץ־לאמפ סאלוקס.

די פרעקווענץ פון די קראנקע אין דעם קאבינעט ווערן וואס אמאל גרעסער און וואס ווייטער דארף מען האבען גרעסערע מיטלען.

אין די אלטע פאפולערע געזעלשאפט „לינת הצדק" וועט זיך אין דעם שווערען יאהר פון קריזיס מוזען ווענדען צו דער יודישער געזעלשאפט נאך אונטערשטיצונג.

די לאדזער יודישע געזעלשאפט וועט ניכער זיך אפרופען אויפ'ן אפעל פון „לינת הצדק" און וועט קומען צו הילף דער אינסטיטוציע, וועלכע האט זיך ערווארבען פאפולאריטעט און סימפאטיע מיט איהר ענערגישער הילפס־טעטיגקייט.

מיט וואס קען מען אבער ערקלערען דעם פערדריסליכען פאקט, וואס איז פארגעקומען גראד נעכטען אין „לינת הצדק". די פערוואלטונג, דהיינו, האט צונויפגערופען אין אזעלכער א פערזאמלונג פון אלע משמורים פון דעם פעראיין. די משמורים זענען זיך צונויפגעקומען, האבען געווארט א לענגערע צייט, אבער קיינער פון די פערוואלטונגס־מיטגלידער איז נישט געקומען און נישט ערקלערט די צילען פון דער פערזאמלונג. אזוי זענען זיך טאקע די משמורים פונאנדערגעגאנגען מיט גארנישט.

„אינספעקטאר פון פייער-פערזיכערונג"

דעם שווינדלער איז געלונגען נעלם צו ווערען

אין דער אומגעגנד האט זייט א לענגערער צייט עפיס א שווינדלער זיך אויסגעגעבען אלס אן אינספעקטאר פון א פערז כערונגס-געזעלשאפט און האט איינקאסירט ביי די פויערים פערשידענע געלד-סומען, אפנעמענדיג ביי זיי די אלטע פערזיכערונגס-פאליסען.

דעם שווינדלער האט מען געכאפט אין אפאטובעק הינטער קאליש. די פויערים האבען איהם פערשפארט אין א שטוב און ארויסגערופען פאליציי דערווייל איז ער אבער אנטלאפען דורכ'ן פענסטער און איז פערשוואונדען.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און הארן-קראנקייטן
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אוונד.
צוריקגעקעהרט.

קאנטראל-פערזאמלונגען פון יאהרגאנג 1904 און 1889

היינט דארפען זיך צושטעלען

אין פ.ק.או. I (נאוואטארגאווא 18) שערעגאוויצעס פון רעזערוו און לאנד־שטורם מיט אהן געוועהר (קאטעגאריע C2 C1 A און D) וואס זענען געבוירען געווארן אין 1902, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11. פאליציי-קאמיסאריאטען און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף

S–Sm

אין פ.ק.או. לאדז II (נייע ציגעל-גאס 51) היינט, די געבוירענע אין 1904 י., וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7. פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

M N O P R

רשימות פון יאהרגאנג 1907, 1908 און 1909

(–) היינט, מאנטאג דארפען זיך מעלדען אין לאקאל פון מיליטעריש-פאליצייאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטריקאווער 212) פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג די יונגעלייט, וואס זענען געבוירען געווארען אין 1909 י. וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 10 פאליציי-קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

R S Sz T U W Z Ż

אפגעלעגט די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

אויף נעכטען איז נאך אנ'איבעריים פון עטליכע הרשים צוזאמענגערופען געווארן א זיצונג פון דער קהלה־פערוואלטונג. נאכדעם ווי ס'איז אנגענומען געווארן די טאג־ארדנונג און ס'איז פארגעלעזען געווארן דער פראטאקאל זענען בעטראכט געווארן עטליכע קאמוניקאטען.

נאכדעם האט איינער פון די אנוועזענדע ראבאנים פארגעשלאגען, מ'זאל איבעררייסען די זיצונג, כדי די אנוועזענדע זאלען קענען אנטיילנעמען אין דער לויה פונ'ם ר"ה מ. בארטשינסקי און אין דער הזכרה נאכ'ן פערשטארבענעם קהלת־סעקרעטאר י. שווארצמאן ז"ל. די זיצונג איז איבערגעריסען געווארן. די פארזעצונג וועט פארקומען די טעג.

יאהר-צייט פון י. שווארצמאן ז"ל

(—) נעכטען אינ'ם זעקסטען יאהרצייט נאכ'ן טויט פון י. שווארצמאן ז"ל איז אויפ'ן יודישען בית־עלמין פארגעקומען א הזכרה. ס'זענען אנוועזענד געווען די פאמיליע און נאהענטע פריינד פונ'ם פערשטארבענעם, דער גמינע־סעקרעטאר ה' נארעל דער לייטער פון ציוויל שטאנד־אמט ה' ליבראך א. אנד. ארום 4 א זייגער איז אין דער זאל פון מושב זקנים אין ביי א גרויסען פערזאמעלטען עולם די פריינט און פערעהרער פונ'ם פערשטארבענעם פארגעקומען א הזכרה. דער קאנטאר אלטערמאן האט אפגעריכט א תפלה.

ארבייטסלאזיגקייט

אויפ'ן 16. נאוועמבער איז אין לאדז און אין די קרייזען לאדז, לאסק, שעראדז, לענטשיץ און בזשעזשין געווען פעררעגיסטרירט 22.463 ארבייטסלאזע. פון זיי בלויז אין לאדז – 15.150. שטיצע האבען גענומען 10,805 ארבייטסלאזע, פון דעם אין לאדז – 8377 פערזאן. פאר דער פאהריגער וואך האבען פערלוירען זייער ארבייט אין לאדז 1665 פערזאן.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער־קראנקהייטען. זייט זיך מיט קווארץ־לאמפען
(האך־אלפען־זון)
נעהמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אוונד.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

גאסטראלען פון דער בעריהמטער אמעריקאנער קינסטלערין
בערטא זאסלאווסקא
מיט'ן אנטייל פון די אנגאזשירטע ארטיסטען: שלמה הערשקאוויטש, לעאן געטליבערמאן

היינט, מאנטאג, דעם 18-טען, 9 א זייגער אוונד
צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50 זל.
צום 2-טען מאל דער שטארקסטער שלאגער, וואו עס שפיגעלט זיך אפ דאס לעבען פון דער אונטערוועלט

די בלוטיגע נקמה
אין 3 אקטען מיט געזאנג פון בארבער
הויפט-ראל „סערקע קאזאק"–בערטא זאסלאווסקא.

1-טער בילד: דער ליבהאבער צווינגט זיין כלה צו שאנדע; 2-טער בילד: מאטע-מאמע גלויבען אין זייער קינד'ס עהרליכקייט; 3-טער בילד: דער געקויפטער יחוס; 4. בילד: דער ליבהאבער קומט נאך פרעטענזיע-געלד; 5-טער בילד: דער געצוואונגענער גט; 6-טער בילד: דער בעצאהלטער חוב.

ס'נעמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכראווסקא, נערה, מאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, גוטמאן, האמבורגער, מאכראווסקי, בר-הויז, פאלאנסקי, ראקאוו.

אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

דער שקר העלפט נישט

מעג א פרוי זאגען איהר מאן א ליגען?

אנ'אמעריקאנער געלערנטער האט נישט לאנג געהאלטען א רעדע וועגען „שלום בית", און ער האט בעהויפטעט, אז דער שליסעל פון פרידען אין א פאמיליע ליגט אין דעם מויל פון דער פרוי.

„אויב די פרוי רעדט א סך, קאנטראלירט נישט איהר שפראך ארגאן", האט דער פראפעסאר געזאגט, „דאן קען נישט זיין קיין פרידען אין הויז. פיל רעדען, איז כמעט שטענדיג א סימן פון נארישקייט קלוגע מענשען, און איבערהויפט קלוגע פרויען רעדען ווינציג. פון פיל רעדען קומט מען צו רכילות, בערעדעריי, פאלשקייט און ליגען. דער אנפאנג פון פאמיליען אומגליק שטעלט זיך פון דעם מאמענט, ווען די פרוי הויבט אן זאגען ליגענס און דער מאן פערליערט דעם צוטרויען צו איהר. עס איז מעגליך, אז די ליגענס זענען תמיד אומבעדייטענדע, אבער ביי ניינציג פראצענט מענער רופט עס ארויס א מיאוס'ען פערדאכט. די מענער-פאנטאזיע איז אמשטארקסטען דארט, וואו עס האנדעלט זיך וועגען פערדעכטיגע! זייערע פרויען. דעריבער זאל יעדע פרוי אויסמיידען, בייט אלע מעגליכקייטען, נישט צו זאגען קיין ליגענס פאר איהר מאן. און אום דאס צו כון, זאל זי ווייניגער רעדען. אין דערזעלבער צייט איז עס ערלויבט פאר דער פרוי צו פערשווייגען געוויסע זאכען און גארנישט רעדען דעריבער אפילו ווען זיי זענען אמת, כדי נישט ארויסצורופען כעס און צארן ביי דעם מאן".

אין דעם פראפעסאר לענארד'ס ווערטער ליגט זעהר פיל גוטס און בעלעהרענדעס פאר דער פרוי, אבער דאך הערט זיך פון זיין רעדע דער טאן פון דעם מאן, וואס געפינט סאמע חסרונות אין דער פרוי.

אנגענומען, אז א פרוי דארף קיינמאל קיין ליגען נישט זאגען בכלל און בפרט פאר איהר מאן. אבער וואס הערט זיך מיט דעם מאן? מעג ער זאגען ליגען? האט ער א רעכט צו מאטערען זיין פרוי מיט פארוואורפען און חשדים און זי צווינגען זיך צו פערטיידיגען מיט ליגענס?

אבער מיר רעדען איצט נישט וועגען דעם מאן. דער עיקר איז איצט די פרוי און אט דער בעציהונג.

א בעריהמטע פרוי, מיט דעם נאמען פרוי אלען, דערצעהלט, אז זי האט קיין מאל קיין ליגען נישט געזאגט פאר איהר מאן. איצט הערט וואס זי דערצעהלט:

„איך וואלט גיכער בעגאנגען זעלבסטמארד, איידער זאגען מיין מאן א זאך, וואס איז נישט אמת. אבער איין זאך פלעג איך יא טון, און דאס האט אזוי פאסירט: ווען איך האב דערזעהן מיין מאן אהיים-קומענדיג פון וואלד מיד און הונגעריג, פערפרוירען און אויפגערעגט, און איך האב געזעהן, אז דאס עסען איז נישט פערטיג, האב איך באלד געכאפט א טישטוך, דאס געלייגט אויף דעם טיש, ארויפגעלייגט די גאפלען, עפשטעלט זאלץ און שאלען און געווארט צו זעהן דאס פייערל פון פערגעניגען זאל אויפפלאקערען אין זיינע אויגען, מיינענדיג, אז דאס עסען ווערט באלד דערלאנגט. ווויסענדיג אבער, אז עס דארף נאך געדויערען, האב איך אנגעהויבען איהם צו דערצעהלען ווי פיין די געבעקסער זענען מיר געראטען ביי דעם אינדערפריהיגען באקען; ווי געראטען די קיכלעך זענען פון דעם נייעם מעהל. איך האב איהם נישט געזאגט, אז דאס עסען איז נאך נישט פערטיג, אבער איך האב איהם אפגעהאלטען אזוי לאנג ביז דאס דינסטמיידעל האט מיך געפרעגט, אויב זי מעג דערלאנגען דאס עסען. דאס האב איך מיר ערלויבט, אבער אפנאר'ען מיין מאן, אדער איהם זאגען דירעקט א ליגען, האב איך מיר קיינמאל נישט ערלויבט. און זיין אכטונג צו מיר דערפאר איז געווען אזוי גרויס, דאס אין זיינע רוהיגע, גליקליכע מאמענטען האט ער מיך בעטראכט איינפאך פאר א מלאך. איך בין געווען זיין אידעאל, זיין קוואל פון בעגייסטערונג און דעם רעספעקט, וואס ער האט געהאט פאר מיר אלס מענש, נישט אלס פרוי, איז געווען באלד ווי פערגעטערונג".

די ערשטע ערנידערונג פאר א מענשען איז, ווען ער הויבט אן צו זאגען ליגענס. דאס איז פאר די מענשען בכלל, נאך נידריגער איז די פרוי, ווען דער מאן טרויט איהר נישט אויס'ן וואָרט.

גי דע-מאפאסאן אין איינער פון זיינע ערצעהלונגען, שילדערט אזא געשיכטע:

עס איז געווען א פרוי, וואס האט זעהר שטארק געליבט איהר מאן. זי האט אנגעווענדעט אלעס מעגליכעס ביי איהם נושא חן צו זיין, און אין איהר אנשטרענגונג איהם געפעלען צו ווערען, האט זי געזאגט ליגענס איבער נישט-געשכיגענע און נישט געפלויגענע זאכען. בשכנות פון דער דאזיגער פאמיליע האט געלעבט נאך א יונגע פאר, וואו די פרוי איז נישט געווען זעהר מאראליש. זי האט געהאט א געליבטען הינטער איהר מאנ'ס פלייצעס. איינמאל האט דער געליבטער איהר געשיקט א בריף דורך א שליח און דער שליח האט געמאכט א טעות אין נומער פון הויז. ער האט אפגעגעבען דעם בריף צו דער אנדערער פרוי. זי האט איהם איבערגעלייענט, זיך געוואונדערט איבער דעם ווער עס קען זיין דער לייבער פון אזא ליבעסווירדיג בריוועל און מאכט נאך א בעשטע לונג אין א האטעל. דערווייל איז דער מאן אנגעקומען. אנשטאט איהם צו ווייזען דעם בריף, האט זי איהם אויף שנעל בעהאלטען. ער האט עפעס בעמערקט, געפרעגט וואס בעהאלט זי דארט, און זי, ציטערנדיג און דערשראקען, האט אנגעהויבען זאגען ליגענס. דער מאן האט דאן מיט געוואלד ארויסגעריסען דעם בריף, איהם איבערגעלייענט און פון אויפרעגונג האט ער געכאפט א מעסער און איהם א־יינגעשטאכען אין זיין פרוי'ס ברוסט".

ווי וואלט אנ'אנדערע פרוי, נישט קיין ליגנערין, געהאנדעלט אויף איהר ארט? אן אויפריכטיגע פרוי, וואס זאגט נישט קיין ליגענס, האט קיין סודות נישט פאר איהר מאן. אין איהר לעבען געפינט זיך נישט קיין זאך, וואס זי זאל דארפען בהאלטען. ווען א משונה'דיגע און אנשטענדיגע פרוי האלט אין א „פערבלאנדזשעטען בריף", דארף דער מאן זיין דער ערשטער וועמען זי זאל ווייזען דעם בריף און, לאכענדיג, פרעגען ווער דער „פערעדערער" קען זיין.

די גמרא זאגט אפילו, אז פון שלום בית וועגען מעג מען זאגען א ליגען, אבער דאס אלץ בעלאנגט צום מאן נישט צו דער פרוי. די פרוי, וועמעס נשמה און לעבען איז געוועהנליך ריינער ווי דער מאנ'ס, דארף אויך האבען ריינע און קלארע געדאנקען און איהר מויל דארף קיינמאל נישט געברויכט ווערען צו פערדרעהען דעם אמת.

יא, עס זענען דא אכת'עס, וואס מען דארף בעסער פערשווייגען, אבער ווען עס קומט אויס זיי ארויסצוזאגען, זאל מען דאן זיין ריין און אויפריכטיג.

און די פרוי, וואס ליבט דעם אמת, פערשטעהט עס און איז אויך א קוואל פון בעגייסטערונג פאר'ן מאן, כדי איהם צו מאכען פאר א בעסערען מענשען. און דא קומט דאס ווירטיגסטע — דער איינפלוס אויף די קינדער — זיי צו לערנען זאגען דעם אמת ביי יעדער געלעגענהייט און צו יעדער צייט.

די אונטערשטע שורה איז, אז א פרוי מאר קיינמאל נישט זאגען קיין ליגען פאר דעם מאן און אז סמיידען מיט אלע מעגליכקייטען, איהם צו דערצעהלען זאכען וואס זענען נישט אזוי אין דער ווירקליכקייט.

ח.

קאמף געגען דער יודישער רעליגיע אין רוסלאנד

(ענדע פון 3־טע זייט).

דער איינער האט ראווענגריג אין שטאל זיך געדאנק פיהלט ווי עס האבען זיך אמאל מסתמא געפיהלט די אנוסים אין שפאניען. דער גייסט פון מארטירערטום האט געשוועבט איבער די מתפללים. און קיין גוטס פאר דער אנטי-רעליגיעזער פראפאגאנדע האט עס זיכער נישט געבראכט. פערקעהרט, די יונגענד, אט יענע קינדער פון די מתפללים, וואס לויט דעם נאטירליכען גאנג פון געשעהענישען אין סאוויעט-רוסלאנד וואלטען זיי אויסגעוואקסען ווייט פון צו זיין רעליגיעז — די ראזינע יוגענד האט צוגעזעהן ווי די עלטערען זיצען און ראווען אין חרוב'ע שטאלען, און נישט ווילענדיג האט דער יונגער געפיהל פאר יושר זיך געשטעלט אויף דער זייט פון די עלטערען.

די יודישע קאמוניסטישע סעקציע, מיט איהר איבערפלעכליכען צוגאנג צום קאמף געגען רעליגיע, בעמערקט נישט, ווי אנשטאט צו בעקעמפען רעליגיע, פערשטארקט זי די רעליגיעזע סענטימענטען. אויב אין די קליינע שטעטלעך אין אוקראינע און ווייס-רוסלאנד איז די יוגענד נאך דא און דארט פרום, — און זי איז נאך פרום, — איז עס נישט דערפאר, וואס די עלטערע זענען געבליבען פרום, נאר דערפאר, ווייל די יודישע קאמוניסטען געהען נישט צו צום קאמף געגען רעליגיע אזוי אויפקלעריש—קולטורעל, ווי די פיהרער פון דער סאוויעטישער רעגירונג רעכענען, אז מען דארף צו געהן. מיט זייערע גראבע מיטלען, וואס זיי בענוצען אין קאמף געגען רעליגיע, רופען זיי מעהר ווי שנאה צו זיך נישט ארויס. שנאה ביי די עלטערען און געוויסע רעליגיעזע סימפאטיעס ביי דעם יונגען דור. דער יונגער עולם איצט אין רוסלאנד האט נישט קיין שום גרונד צו זיין רעליגיעז. ער זעהט אבער, ווי עס ווערען בעגאנגען געוואלדטאטען אין קאמף מיט רעליגיע, און די ראזינע געוואלדטאטען וועקען זיינע סימפאטיעס אויף דער זייט פון די פערפאלגטע.

א שטורעם אין א גלאז וואסער איז געווען די גאנצע אנטי-ימים-נוראים-קאמפאניע, וואס דער „עמעס" האט זיך פערנומען דורכצופיהרען. פון דעם שטאנדפונקט פון אנטי-רעליגיעזער פראפאגאנדע האט עס אבער געבראכט רעזולטאטען, די יעניגע, וואס האבען געארבייט ראש-השנה, האלטען סיי-ווי געווען געארבייט מיט אדער אהן דער קאמפאניע פון „עמעס". דערפאר אבער האט די ראזינע קאמפאניע אויפגעוועקט יענע, וואס רעליגיע איז אין תוך ביי זיי א נעבעך-זאך און וואס שטעלען זיך אויף דער זייט פון די גלויביגע בלויז דערפאר, ווייל יענע ווערען פערפאלגט.

רעליגיע געהט אונטער אין רוסלאנד — שרייען אונזערע יודען אין אויסלאנד. ווייל אין זיי זאגען, אז זיי האבען נישט וואס מורא צו האבען. רעליגיע די יודישע רעליגיע, וואלט אפשר מיט דער צייט אונטערגעגאנגען אין רוסלאנד, אבער די יודישע קאמוניסטישע סעקציע, מיט איהר פאלשען און איבערפלעכליכען צוגאנג צום קאמף מיט רעליגיע, העלפט אומדירעקט דערצו, אז די רעליגיעזע סימפאטיעס זאלען זיך שטארקען צווישען דער יודישער סאוויעטישער יוגענד. עס איז נישטא קיין שום גרונד פאר דער יודישער יוגענד אין סאוויעטען פערבאנד צו בלייבען רעליגיעז. די יודישע קאמוניסטען מיט זייערע אומקולטורעלע פערפאלגונגען אויף רעליגיע שאצען אבער דעם ראזינען גרונד, זייער אנטי-רעליגיעזע אגיטאציע, וואס איז געצילט צו אפעלירען צו די סאמע פראסטע אינסטינקטען פון די יודישע מאסען. שטויסט זיך אן אין א שטארקען ווידערשטאנד, ווען זי טרעפט זיך נישט מיט די נידריגע אינסטינקטען, נאר מיט די סענטימענטאלע געפיהלען פון דעם יודישען קוסטאר. דער יודישער יוגענד, און אפילו דעם דורכשניטליכען יודישען מיטגליד פון דער קאמוניסטישער פארטיי.

עס איז נישט קיין וויץ און אויך נישט קיין גוזמא, ווען איך וועל דא זאגען, אז צווישען די יודישע קאמוניסטען, בעזונדערס צווישען דער קאמוניסטישער יודישער יוגענד, איז איצט נאך היפשלעך שטארק דער געפיהל פאר רעליגיע. די טוער פון דער יודישער קאמוניסטישער סעקציע וועלען אליין מוזען צוגעבען, אז אזוי איז עס. זיי וועלען נאטירליך ארויפווארפען די שולד אויף די פערשידענע „כלי-קודש", אויף די „פינסטערע עלעמענטען", אבער דער ריינער אמת איז, אז רעליגיע איז דערפאר נאך שטארק אין רוסלאנד, ווייל די יודישע קאמוניסטישע פיהרער געהען נישט אויף דעם וועג, וואס ריקאוו און די אנדערע רעקאמענדירען. עס פעהלט זיי דער קולטורעלער צוגאנג צום קאמף מיט רעליגיע, דאס אלץ.

ב. סמאלאר.

דער מאלפע-מענש

58) (סענסאציאנעלער ראמאן)

רעדענדיג אזוי, האט מאריס אנ'אויג נישט ארפגעלאזט פונ'ם בראנעט.

— אין די קאטאקאמבען? איך האב קיינמאל נישט געהערט וועגען זיי... וואס איז עס אזוינס? דאס מוזען זיין אוודאי אזעלכע היילען אין דער סביבה? — האט מיסטער גרעגארי אומשולדיג פונאנדערגעפרעגט — איהר האט זיך אוודאי גוט ארומגעקוקט, מיסטער בראקמאן... איך, למשל, וואוין שוין דא צוואנציג יאהר, און יעדעס מאל פלאנטער איך זיך, ווען איך פאהר קיין טשיטשעסטער...

קאפיטעל אכט-און-צוואנציג

דער אנאנס

די פראגע וועגען די קאטאקאמבען האט איצט אינטערעסירט מאריס'ן מעהר ווי אלע אנדערע פרטים בנוגע דעם הויפט-ענין.

ער האט בעשלאסען זיך צו ווענדען צו לאנגוואל'ן, וועלכער איז מעהר, ווי אלע אנדערע געווען בעקאנט מיט דער געשיכטע פון דער טשיטשעסטערער סביבה.

דער אלטער איז נישט געווען אין דערהיים, און צוריקקומענדיג האט מאריס אנגעטראפען זיין אלטמאדישע קארעטע, וואס האט זיך צוריקגעקערט פון שטאט. דאס אנקומען פון דער דאזיגער קארעטע האט ער דערהערט פריהער נאך, ווי ער האט זי דערזעהן, ווארים די שלעכט-אנגעשמירטע רעדער האבען מורא'דיג געשריגען, און די ציקראכענע רעדער האבען אזוי געסקריפעט, פונקט מ'וואלט דא געפיהרט א פוהר מיט טשוועקעס.

מאריס האט איהם, לאנגוואל'ן אפגעשטעלט, און יענער האט פריינדליך אפגעטראטען אנ'ארט פאר דעם געהיים-אגענט, נעבען זיך אויף די קאזלעס.

— יא, מיר רודערען א ביסעל,— האט מסכים געווען דער אלטער, אפווישענדיג זיך מיט א טיכעל דעם פערשוויצטען שטערען — די לעצטע יאהרען איז עס בעזונדערס קעכטיג געווארען. איך מוז אייך אבער זאגען, אז א רוישלאגער וואגען וואלט מיר נישט פערשאפט אזא פערגעניגען. אזוי כאטש פיהלסטו אליין, און אלע אנדערע ווייסען, אז דו פאהרסט.

— איהר וואלט זיך בעדארפט פערשאפען א ראלס-ראיס-אויטא! — האט מאריס, שמייכלענדיג א זאג געטון.

— איך האב שוין געטראכט וועגען דעם,— האט דער אלטער ערנסט געענטפערט — נאר איך האב ליב אלטע זאכען. דאס איז מיין שוואכקייט.

מאריס האט איהם א פרעג געטון וועגען די קאטאקאמבען, און צו זיין פערוואונדערונג האט ער תיכף בעקומען אנ'ענטפער, אז ער ווייסט וועגען זיי.

— יא, איך האב שוין נישט איין מאל געהערט וועגען די קאטאקאמבען. ווען איך בין נאך געווען א יונגעל האט מיר דער פאטער דערצעהלט וועגען די היילען און אונטערערדישע געבנג, און אז ווער ס'וועט געפינען דעם אריינגאנג אין זיי, וועט דארט אנטרעפען אויף א גרויסען ווייז- און בראנפען-לאגער.

ווי איך ווייס אבער האט קיינער דעם אריינגאנג נאך נישט געפונען. געוועהנליך איז מען זיך משער, אז דער אריינגאנג אין די קאטאקאמבען דארף צו זיין דארט,— ער האט אנגעוויזען אויף „נריף טאוערס" — מיט פיל יאהר צוריק...

ער האט דערצעהלט די מעשה מיט די צוויי רייטער-אפטיילונגען, וואס האבען זיך בעהאלטען אין די קאטאקאמבען, און וואס זענען דארט אומגעקומען.

דער אלטער האט, ווייזט אויס, בעקומען די אינפארמאציעס פון די זעלבע קוועלען, וואס מאריס.

— א פאלקס לעגענדע דערצעהלט, אז אין די אמאליגע צייטען איז דא אדורכגעפלאסען אנ'אונטערערדישע-טייך. איהר ווייסט דאך אבער — דאס פאלק לעבט שטענדיג מיט לעגענדעס און פאנטאזיעס. איך גופא בין איבערצייגט, אז די גאנצע מעשה מיט די קאטאקאמבען איז נישט מצהר, ווי א לעגענדע...

דער אינספעקטאר לאיל האט אפגעווארט מאריס'ן מיט אנ'איבערראשענדע נייעס פאר איהם.

— אט, האט איהר! — האט ער געזאגט — דערלאנגענדיג איהם א פריהמארגען-צייטונג.

מאריס האט א כאפ געטון דאס בלאט, און איבערגעלייענט די בעקאנטע שורות:

— „אויב איהר ליידט פון אנ'אומהיילבארע קראנקהייט פון גייסט אדער קערפער. אויב איהר ווייסט נישט, וואס צו טון מיט זיך, און אויף וואס זיך צו דעצידירען. אויב די דרייסטקייט פערלאזט אייך, דאן שרייבט אייער וואוילטעטער, פאסטקעסטעל נומער"...

ביז מארגען פריה, ווען זעלבסטפערשטענדליך קיין תשובות נישט זיין,— האט דער אינספעקטאר פארטגעזעצט — די בריף וועלען ווי פריהער ארויבערגעשיקט ווערען אינ'ם גוועלבעל אויף לאמבעט-גאס, און דער לייטער האט געבעטען, איהר זאלט פעראָרדענען דארט א וואך.

אויפ'ן צווייטען טאג, פיער א זייגער אנ'ערך, האט אנ'אלטע שמוציגע פרוי זיך געווענדעט אינ'ם געוועלבעל אויף דער לאמבעט-גאס און געפרעגט, צי ס'זענען נישטא קיין בריף אויף דעם נאמען פון מיסטער וואל

מען האט איהר איבערגעגעבען דריי בריף.

זי האט בעצאהלט דער געוועלבערין, אריינגערוקט די בריף אין א האנד-בייטעל, ארויס פונ'ם געוועלבעל, און איז אוועק מיט דער גאס, וואקלענדיג זיך, און ברומענדיג עפיס אונטער'ן נאז.

סוף לאמבעט-גאס האט זי זיך אריינגעזעצט אין א טראמוואי, וואס איז געגאנגען קיין קלעפאם, ארונטער נישט ווייט פון דער מעריע, און זיך געלאזט געהן אין דער טיף פון דער פארשטאט מיט די קרומע, שמאלע געסלעך.

(פארטזעצונג קומט).

די אנטי ציוניסטישע אקציע פון די דייטשע אסימילאַטאָרען

בערלין (יט"אַ). דער קאָמיטעט פון יודישע פערזענליכקייטען פון אסימילאַטאָרען-לאַגער, וועלכער האָט נישט לאַנג פערעפענטליכט אין דער דייטשער פרעסע „אַנ'ערקלערונג פון דייטשע יודען", וואָס טרעט שאַרף אַרויס געגען דער ציוניסטישער בעוועגונג, האָט צונויפגערופען אין געוועזענעם פרייסישען הערען הויז אַ מאַסען-פערזאַמלונג „געגען דער ציוניסטישער אַגיטאַציע און דעם נאַציאָנאַל-יודישען ארץ-ישראל-אויפבוי".

צו דער פערזאַמלונג איז געקומען אַ גרויסער עולם, אַזוי דאָס אין שכנות'דיגען זאַל איז איינגעאָרדענט געוואָרען אַ פאַראַלעל-פערזאַמלונג. די רעדנער האָבען אָנגעוויזען, דאָס די אונגעשטערטע אַגיטאַציע פון די ציוניסטען אין דער טעטיגקייט פון דער „יודישער אַגענץ" קאָן שאַפען אַ גאַנץ פאַלש בילד וועגען דער ווירקליכער שטעלונג פון די דייטשע יודען צו די פראַגען. עס איז דעריבער געשאַפען געוואָרען אַנ„אַקציאָנס-קאָמיטעט פון דייטשע יודען", וואָס פיהרט אָן מיט דער קאָנטר-אַקציע געגען ציוניזם. דער ערשטער רעדנער רעדאַקטאָר פון דער „יודיש-ליבעראַלער צייטונג", אינזש. וואַידא האָט ערקלערט, אַז צוליב דייטשע און יודישע מאָטיווען זענען די דייטשע יודען געגען דע- באַלפור-דעקלאַראַציע. די יודען דאַרפען זיך נישט ענטגעגענשטעלען די אַראַבישע פאָדערונגען, וואָס ענטשפרעכען דער דעמאָקראַטישער ענטוויקלונג. מיר ווילען נישט קיין נאַציאָנאַלע היים אין ארץ-ישראל, אונזער היימאַט איז דייטשלאַנד — האָט אויסגערופען אינזש. וואַידא. דער רעדנער האָט פאָרגעלעזען אַ בריף פון בעקאַנטען שריפטשטעלער יעקב וואַסערמאַן, וועלכער טרעט אַרויס „געגען דער נייער באַרבאַרישקייט פון נאַציאָנאַליזם". פון דער גאַלעריע הערען זיך צווישענרופען, ווי: פאַרוואָס האָט איהר נישט ערלויבט די ציוניסטען אַרויסצוזאָגען דאָ זייער מיינונג?

דער לעצטער רעדנער, דער פרעדיגער פון דער רעפאָרם-געמיינדע דר. קאַרל ראָזענטאַל האָט בעצייכענט די נאַציאָנאַל-יודישע בעוועגונג אַלס „פסעודאָ-יודענטום", וואָס האָט פערלוירען דעם גלויבען און גערופען „צו ראַטעווען דאָס יודענטום אַלס רעליגיעזען קאָמפלעקס פון דער צושטערונג דורכ'ן ציוניזם". נאַציאָנאַלע יודענטום—האָט פערענדיגט דער רעדנער — בעדייט דעם טויט פון דער רעליגיע און יודענטום.

לויט דער אויפפאָדערונג פון פאָרזיצער האָבען די פערזאַמעלטע אין אַנ'אָפשטימונג זיך אַרויסגעזאָגט פאַר דער בעקאַנטער „ערקלערונג פון די דייטשע יודען".

היזק פון דער מלוכה
ביים איינקויפען שפאַלען

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש). אונאָפהענגיג פון דער אויספאָרשונג, וועלכע ס'פיהרט דורך אַ סיים-קאָמיסיע אין דער פראַגע וועגען קויפען 12 מיליאָן באַהן-שפאַלען האָט אויך דער בעריכט פון דער העכסטער מלוכה-קאָנטראָל אויפמערקזאַם געמאַכט אויף דער דאָזיגער קניה.

אין בעריכט ווערט געזאָגט, אַז צוליב דעם, וואָס ס'זענען אָפגענומען געוואָרען פון די ליפעראַנטען-שלעכטע שפאַלען, האָט דער מלוכה-אוצר היזק געהאַט 540,653 זלאָטעס. דעריבער ווערט אונטערגעשטראָכען, אַז ס'זענען קאָנטראָלירט געוואָרען איין דרייסיגסטעל פון די איינגעקויפטע שפאַלען. מ'דאַרף זיך דעריבער פאָרשטעלען וויפיל דער מלוכה-אוצר האָט היזק געהאַט ביי דער גאַנצער קניה.

גרויסער פראַנצויזישער עראָפּלאַן
מיט 32 פאַסאַזשירען

פאַריז, 17 (ספ. טעל.) אויף פראַנקרייך האָט אָנגעהויבען זיך בעטייליגען אינ'ם געיעג פון בויען קאָלאָסאַלע לופט-שיפען. נעכטען זענען פאָרגעקומען די ערשטע פרובען פון אַ נייעם גיגאַנטישען דריי-מאָטאָרדיגען פאַסאַזשיר-לופט-שיף.

דאָס לופט-שיף האָט אַ עס-צימער, אַ קיך, אַ סאַלאָן אויף 28 פערזאָן און קאַבינעס פאַר 4 פערזאָן פון דער מאַנשאַפט.

דאָס לופטשיף, וואָס איז דאָס גרעסטע וועלכע איז ביז איצט אויסגעבויט געוואָרען אין פראַנקרייך איז געמאַכט געוואָרען אינגאַנצען פון מעטאַל און וועגט 13.000 קילאָ.

די פערשפרייטונג פון די פליגלען אינ'ם מאָנאָפלאַן דערגרייכט 37 מעטער. די 3 מאָטאָרען האָבען צוזאַמען 1800 פערד-קראַפט.

נעגער זאגען זיך אפ צו צאהלען שטייער

דירבאַן, (אַפריקאַ) 17 (ספ. טעל.) דאָ זענען אַרעסטירט געוואָרען 900 נעגערס, וועלכע האָבען זיך אָפגעזאָגט צו צאָהלען שטייערן. די רעגירונג האָלט, אַז מ'האָט צו טון מיט אַ קאָמוניסטישער פערשווערונג. דער המון האָט געפרובט צו בעפרייען די אַרעסטירטע. פאָליציי האָט געוואָרפען טרעהרען-באָמבעס.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראַנקהייטען.
ספעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען.
בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן אין דער היים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

od dnia 12.XI. do dnia 19.XI. 1929 r.

Dla dorosłych:

GOLGOTA
UCZCIWEJ KOBIETY
(dokończenie)

Według powieści Juljana Mary „La maison dumystere"
W rolach głównych IWAN MOZŻUCHIN, MIKOŁAJ KOLIN, SIMONA GENEVOIS. HELENA DARLY.

Dla młodzieży:

Dolores

Dramat historyczny według powieści D. Belasco p. t.: Serce „Serce Marylandu".

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
משוטשינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

ד"ר איזיק נאָז, האַלז, אויערן קר.	4½—3½
ד"ר פערשנער קינדער-קראַנקה.	4½-3 11-9
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד"ר לוביעש הויט און געשלעכטס-קר.	1½—12½
ד"ר שמירנעלד נערווען און גמטמינע קר.	1—2
ד"ר נאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	1½—12½
ד"ר חיים פירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר שפּערלאָווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—3½

[illegible] שפראַך-שטערונגען הי שטעמלען א. א. און אַנדערע, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג, עלעקטריזאַציע, [illegible] אין לעטשניצע [illegible] איך בלעכט און [illegible]

אימפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאָזשינסקי מאַקסימאַלפּאַל	
צאָהן-ארצט	6—3 1—10
קינסטליכע צייהן, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.	

די לעטשניצע איז אויך [illegible]

ד"ר מעד. ניעוויאַזשסקי / Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.
אנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40
נעמט אָן פון 8-2 נאָכמ. און פון 5—9 אָוועגד.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

כי יהי' ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט!!!
זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ צו ה' מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 טעלעפאָן 48-79

וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, שותפות-אַקטען וועגען דירות און אַזוי ווייטער, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

מיט אַכטונג
מאַנעלאַ, רעכטסקאָנסולענט
פּעטריקאָווער 17.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1

פאַר [illegible] וועגערישע הוים-קראַנקה. פון מענער-שוואַכע [illegible] און [illegible] סיפיליס און טריפער. [illegible] ספעציאַליסטען [illegible] לאַבאָראַטאָריע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ, עלעקטרישער היל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
— — [illegible] פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד. — —
פון 11 ביז 12 [illegible] און פון 2 ביז 3 [illegible].
[illegible] אַ פרוי-דאָקטאָר נור [illegible]
[illegible] פון 9 פריה ביז 2 [illegible].
— [illegible] —

וויזיט 3 זל.

צאָהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
14 Zawadzka 14
נעהמט אָן פון 10-2 און פון 4-7 ין

כ'קויף
און צאָהל די בעסטע פרייזען פאַר גאָלד, זילבער, בריליאַנטען, דיאַמאַנטען, פּערל ווי אויך לאָמבאַרד-קוויטעס. פּלאַץ וואָלנאָשטשי 10 (נייער מאַרק), 1-טער שטאָק, פראָנט, קאַפּעליוש. 640

א געוועלב
און אַ שטוב מיט אַ קיך אויף זשגאָוסקאַ-גאַס פּרייזווירדיג זאָפּאָרט איבערצוגעבען. אָפּערטען אונטער „געוועלב" אין אַדמ. פון דער צייטונג.

צו פערקויפען אַ
שטריק-מאַשין
8/60 cm. אין בעסטען צושטאַנד. צו ערפאַהרען ביי קירשנער 69 צעגעלניאַנאַ 69 פראָנט, 2. שטאָק.

אנ'ארט
צום שלאָפען
פאַר אַ יונגענמאַן, איז אָפּצוגעבען. צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 33, 2-טער הויף, פּאַרטער.

Dr. med. W. EYCHNER
גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אָן פון 6—8 אָוועגד

א צימער און קוך
מיט אַלע בעקוועהמליכקייטען פון באַלד צו פערמיטען. — צו ערפאַהרען פראַנציסקאַנער 30 ביים ווירט. 11667

נאָר פאַר 375 זל.
נאָר אין דער פירמע
Polskie Radjo
Inż. J. KRZYŻANOWSKI i S-ka
Andrzeja Nr. 4.
איהר בעקומט אַ קאָמפּלעטען 3-לאַמפּיגען אַפּאַראַט צוזאַמען מיט לאַמפען און באַטעריע, אַקומולאַטאָר, גלאָשניק, טיילען און אַנטענע. 762

Dr. med. B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
פּעטריקאָווער 10, טעל. 131-86
נעמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאָכמ

Dr. med. STUPEL
12 Szkolna 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, לישיי און ראַק, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונד

א צימער און א קוך
אָדער 2 צימער — אָהן אַ קוך — מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג אַלס סובלאָקאַטאָר ווערט פון זאָפאָרט געזוכט. אָפערטען אונטער „D"

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3, 6—7
ד"ר ראָזשאַנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען פאָלאַק	1—2, 7—8
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 און זונ.
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פּאָפּערני פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5-6
ד"ר קאָנטאָר כירורגיש-קראַנק.	4½-5½ 1—3
ד"ר ווייַנבערג אינ. האַרץ לונגען	12—1, 6½—7½
ד"ר סמוליאַל רענטגען	12—2, 4—6
אַ. גראָדזענסקי צאָהן-אַרצט	5—7
נ. ראָזעס צאָהן-אַרצט	2—8

[illegible] זון-בעשטראַהלונג, גאַלוואַניזאַציע, קוואַרץ-לאַמפּ, מאַסאַזש א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט
[illegible] פון הויט קראַנקהייטען, [illegible] מיט רענטגען-שטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּ, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטעמלער. אימפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג
וויזיט אין דער שטאָט.
ערצט.-קאָסמעטיש. קאַבינעט
פרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוועגד

קינאָ מימאָזאַ / Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאָלגענדע טעג!
דאָס גרויסע בעלעהרענד בילד א. נאָמען:
די צוקונפט און דאָס לעבען פון א פרוי
יעדער איינציגער מוז זעהען דאָס בילד.
פערגרעסערטער אָרקעסטער. ◆◆ פערגרעסערטער אָרקעסטער.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט אין טערמינפון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אַ מילימעטער-שורה: הינטער דער טעקסט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער.
פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.